

น้องนี้ทนบ่ได้	สิดอยพี่บารส
สิดอกทนนอนคอย	อยู่หอรอฮ้าย
ตกเป็นมือ	ยินแต่เสียงเขาป้อยค่า
ฆ่าและคืนาถน้อง	จนสิล่มท้าวตาย
น้องนี้คิดฮอดฮ้าย	เจ็บปวดในใจ
น้องสิกลับไปตาย	แห่งหอคำนั้น
ถิ่นที่เฮาเคยมัน	สัญญากันตั้งแต่ก่อน
คำ ที่ พี่บอกสอน	น้องยังจำจื่อไว้ สุดทนแล้วพี่เอย

บรรยาย	- ลูกขอลาท่อนไ้	พ่อแม่ จงสุจี
(กลอนอ่าน)	ทั้งองค์พี่บารส	สุขเกษมชุ่มแสงเช้า
	กับพระพี่นางน้อย	น้องสิลาไปก่อน
	น้องสิกินเมื่อห้อง	หอโง้งบ้านปอนเนา
	พระพ่อสร้าง	ให้นางอยู่หนหลัง
	แม่น้องตายเป็นผี	ให้คนเขาลือกื่อง
	เดือนสติพี่น้อง	ลุงป้าอย่าลืมหลง
	อย่าได้คิดฮุดฮู้	ของเพิ่นมาชม นันเคื้อท่าน

-นางอุษาละอินให้-

เจรจา

อุษา

- เสด็จพ่อ เสด็จแม่ ลูกบ่อาจสิอยู่ ไร่ไร่ต่อไปได้อีกแล้ว หย่อนว่า เสด็จพี่บารส เพิ่นมีเมียอยู่แต่เก่าแต่ก่อน เพิ่นฮักเพิ่นหวง ผู้เข้ามาทีหลัง เพิ่นซัง เพิ่นเคียดให้ลูก ถิกเพิ่นค่าเพิ่นตีหลายเจ็บหลาย จนว่าใช้ว่าป่วย แม่น้อยต่อไปอีกกะคือสิตายถิมซื่อๆ ลูกสิขอลากลับไปตายหม่องเก่าที่ลูกเคยอยู่พุ้นก่อนเคื้อเสด็จพ่อเสด็จแม่เอ๊ย ลูกขอ ฝากลาเสด็จพี่ บารสแน่ว่าลูกฮักเสด็จพี่หลายๆ ซาคินี่น้องขอลาตาย ไปจากเสด็จ พี่บารส สาก่อนเคื้อฮื่อๆ

-นางอุษา กราบลา เดินร้องไห้ออกมา-

-ดนตรีเดี่ยวขอ-

-ปิดไฟ-

ฉากที่ 10

หอนางอุษา

ฉาก หอนางอุษา (เดิม)
 ตัวละคร นางอุษา และท้าวบารส
 บรรยาย นางอุษากลับมาอยู่หอนางตามลำพัง และรอวันท้าวบารสจะเสด็จตามมา จนเวลาครบ 1 ปี ท้าวบารสเสด็จกลับมาเมืองพะโค ไม่พบนางอุษาและรู้ความจริงที่เกิดขึ้นกับนาง ท้าวบารสทนความคิดถึง ความรัก นางไม่ได้จึงรีบติดตามมา และได้เห็นสภาพของนางอุษาป่วยหนัก ในที่สุดนางก็สิ้นใจอยู่ในอ้อมกอดของท้าวบารส และท้าวบารสเองก็เสียใจมากจึงสิ้นใจตายตามนางอุษาไป

-ดนตรีเดี่ยวขอ-

-เปิดไฟ-

-นางอุษาล้มป่วย พุบอยู่กับหมอนบนเตียง-

บรรยาย	- คืนวันพยับ	เดือนปีแถมถ้าย
(กลอนอ่าน)	น้องนี้ท่าบาทเจ้า	คอยอ้ายอยู่หอ
	ตรอมใจเศร้า	นอนชมแสงอนาถ
	ยามไค้นอบาทให้	พระอวนอ้ายลิต้ามา
	คืนคำค้อย	วอนเสียงการเวก
	มันเฮี้ยกฮ้อง	หมายมุ่งแม่นพระองค์
	เสื่อสาบแก้ง	กวางฟานไก่อป่า
	กะทาขันถ้ำถ่า	ทำอ้ายแม่นบ่เห็น
	ทุกข์เข็ญน้องมือนี้	ลิต้ายถิมบ่มีเหลือ
	แม่นน้องมุดมอดเมียน	เป็นผิออยู่ในป่า
	หอแห่งนี้	ให้คนเฮี้ยกชื่ออุษา
	เตือนใจเจ้าหญิงชาย	อย่าหย้าคฮักเขานัน
	ผัวเมียท่าน	อย่าแย่งมาเทียมข้าง แห่งตน
	ตัดใจไว้	บ่ทุกข์ฮ้อนแม่นบ่อนหลัง นั้นเด้อท่าน

เจรจา

อุษา - เสด็จพี่บารสเอ๋ย ชาตินี้น้องคือสืบได้เห็นหน้าเสด็จพี่อีกแล้วละน้องคือตายจากเสด็จพี่ไว
ไวนี้ละ โห้! ผู้ข้าคือเมื่อยหลายแท่นอ สาธุเคื้อ เทพคาผู้เพิ่นมีหูแก้ว ตาทิพย์ เจ้าป่า
เจ้าเขาทั้งหลาย หย่อนความคิดที่ผู้ข้าเคยสร้างขอให้อำนาจแห่งความรัก ความซื่อสัตย์ที่มี
ต่อเสด็จพี่บารสนั้น ขอให้เทพคาทั้งหลายจงคลบันคาล ให้เสด็จพี่มาเห็นใจผู้ข้าก่อน
ตาย แน่ท่อน สาธุ

-ทำเสียงลมฝน ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า-

-ท้าวบารสชมชานมาถึงหอนางอุษาเข้ากอดนางอุษาไว้-

บารส - น้องอุษา อุษา เมียพี่อยู่นี่บ่ พี่มาหาน้องแล้ว

อุษา - ฮี! เสียง เสด็จพี่บารสตัวนั้นเม๊าะ (รำพึง) เสด็จพี่น้องอยู่นี่

บารส - ~~น้องเมี้ยนหัดจั่งอ้อมบ่อยู่บ่ เดียงบ่ให้ฮ้ายเรื่องหยิ่ง จังมาทนเจ็บป่วยอยู่ผู้เดียวจั่งซี่ มี
ใผ่อยู่นี่บ่ ชุ่มเอื้อยของน้องไปไส มาเบ็งน้องเจ้าเม๊าะเอื้อย เจ้าสืบปล่อยให้น้องเจ้าตายชั้น
เบ๊าะ~~

อุษา - เสด็จพี่บ่ต้องเอ็นคอก เพราะว่าชุ่มเอื้อยทั้งหลายบ่ได้อยู่กับน้องอีกแล้ว น้องดีใจหลายที่
ได้เห็นเสด็จพี่ มาหาน้องอีก

บารส - น้องอย่าลืเป็นยังเคื้อ พี่ฮักน้องหลายเจ้าอย่าลืจากพี่ไปเคื้อ พี่ลืไปตามหมอลวง เอายา
มารักษาน้อง เคียวนี้ละ

อุษา - บ่มีประโยชน์คอกเสด็จพี่ น้องคือสืบยังคอก ถ้าแม่น้องตายแล้วพี่จงเมี้ยนคาบน้องชะ
แล้วกลับไปครองบ้านเมืองของพี่ พร้อมเสด็จพ่อ เสด็จแม่และชุมที่สนมทั้งสี่ของพี่
คือเก่าชะเคื้อชาตินี้น้องมีกรรมหลาย บ่สือาจอยู่รับใช้เสด็จพี่ได้อีกคอกแม่น้องสืฮัก
เสด็จพี่หลายท้อได้น้องกะบ่สามารถลืหนีพ้นพระยามัจจุราชได้ เสด็จพี่ (เพ้อ) พี่น!
เสด็จพ่อมาหาน้องแล้ว พ่อพระฤาษีเพิ่นกะมา เพิ่นลืพาน้องไปนำแล้ว เสด็จพี่น้องลืไป
ก่อนเคื้อ (กระตุกร่าง นางอุษาลิ้นใจ)

บารส - อุษาๆ ๆ ฮือๆ ๆ อย่าลืมพี่ไป พี่ลือยู่กับใผ่ ฮือ พี่ฮักเจ้าผู้เดียวท่อนั้น

-ล้าลา-

ล้า	แต่นั้นบารสท้าว	สะเทือนใจเหลืออนาด
	ใจสืคับขาดเมี้ยน	น่าน้องอุษา
	บาสะอื่นอำไให้	รำพันนำผู้ฮัก

บรรยาย (กลอนอ่าน)	อ้ายนี้หวังยี่คเจ้า ยักถึกแล้ว หวังสิได้ครองฮัก - ยามเจ้าเขียนสารน้อย	เาน้องอยู่ชม ครงใจของพี่ คอมสุขนั่งเมืองบ้าน ไล่ทงหงส์ล่อยล่อง ต่อกันหมายมั่น จักขวางกะตามช่าง จังได้แม่นแต่งกัน เอนางครองราชย์ ให้ไกลน้องคู้งคง ให้หม้อใจเสื่อ ฆ่านางถึงป้อย เจ็บใจแถมต้ม
ถ้ำ	ยี่แม่นเขียนแต่ควยจ้าว อ้ายมาสมเพชน้อง ย้อนว่าฮักอวนอ้าย เจ้ามาตายจากจ้อย - แม่นน้องหนีเมื่อฟ้า พี่ลิกถิ้นใจตาย พี่ลิตหมายเอาฟ้า ประนมมือลาเต่า ลูกขอลาท่อนไต้ อิกทั้งองค์มารดา แล้วสำรวมใจมั่น ท้าวกะมรณาตาย	คึงใช้หล่าเหลือง ชื่อตรงปมีเบียง อ้ายลียังอยู่จังได้ พี่ลียูไปหยัง ตามนางนางน้อย เมืองบนเป็นที่ สองเจ้าให้อยู่เย็น พระพ่อเหนื่อหัว ลูกขอลาไปแล้ว จิตแตกสะเด็นหงาย ภู่นางน้อย

-รำกลอง-

-ท้าวบารสกระอักเลือดตาย-

บรรยาย
(กลอนอ่าน)

- ยุติกาบัน

เรื่องนี้มีปรากฏ
คั่นว่าท่านบ่แข็ง
หอยุษาล่าลือ
ยังฉุนค้ำ
เดือนใจเจ้า

อุษาบารส

ถิ่นอุครฯ ไทยนั้น
ให้ไปเบิ่งบ้านผี
วัดพ่อตา ลูกเขยนั้น
อนุสรณ์คนใหม่
เฮานั้นให้เฮ็ดดี เคื้อท่านเคื้อ

-ผู้แสดงทั้งหมดออกมายืน-

-บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี-

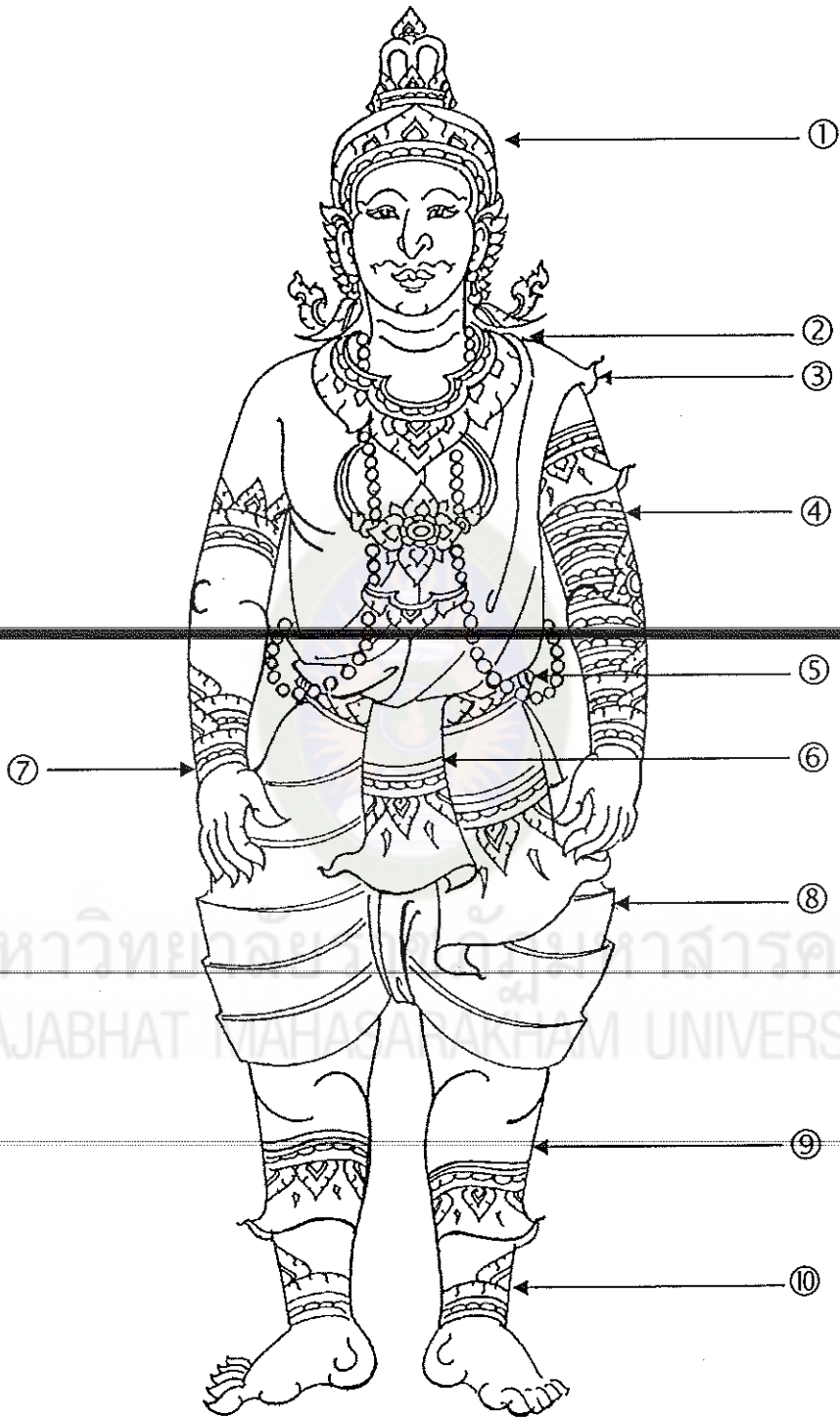
-จบการแสดง-

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. ลักษณะการแต่งกายตัวละคร

การออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละครครั้งนี้เป็นแบบอีสานประยุกต์ เพื่อความวิจิตรงดงามและน่าสนใจแก่ผู้ชม ส่วนอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการแต่งกายประกอบไปด้วยผ้า ซึ่งมีหลากหลายแบบอีสาน เครื่องประดับหรือสิราภรณ์เป็นเครื่องทอง แต่ตัวตุ้มตุ้มจะเป็นเครื่องเงิน ดอกไม้และฝ้ายสี ซึ่งมีตัวละครในเรื่องเรียงลำดับ ดังนี้

1. พระยาพาน
2. นางกาญจน์ มเหสีของพระยาพาน
3. กุมารีอุษา
4. นางอุษา
5. พี่เลี้ยงนางอุษา
6. นางกำนัลเมืองพาน
7. คำเวทย์เมืองพาน
8. ทหาร หรือมหาดเล็กเมืองพาน
9. พระยาพะโค
10. มเหสีพระยาพะโค
11. ท้าวบารส
12. พี่เลี้ยงท้าวบารส
13. นางสนมทั้ง 4
14. อำมาตย์เมืองพะโค
15. ทหาร หรือมหาดเล็กเมืองพะโค
16. โจรเมืองพะโค
17. นางระบำ (เพื่อนบายศรีสู่ขวัญ)
18. นางรำแข่งดอกไม้
19. พระฤาษี

ภาพที่ 4 ลักษณะการแต่งกายของพระยาพาน
ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

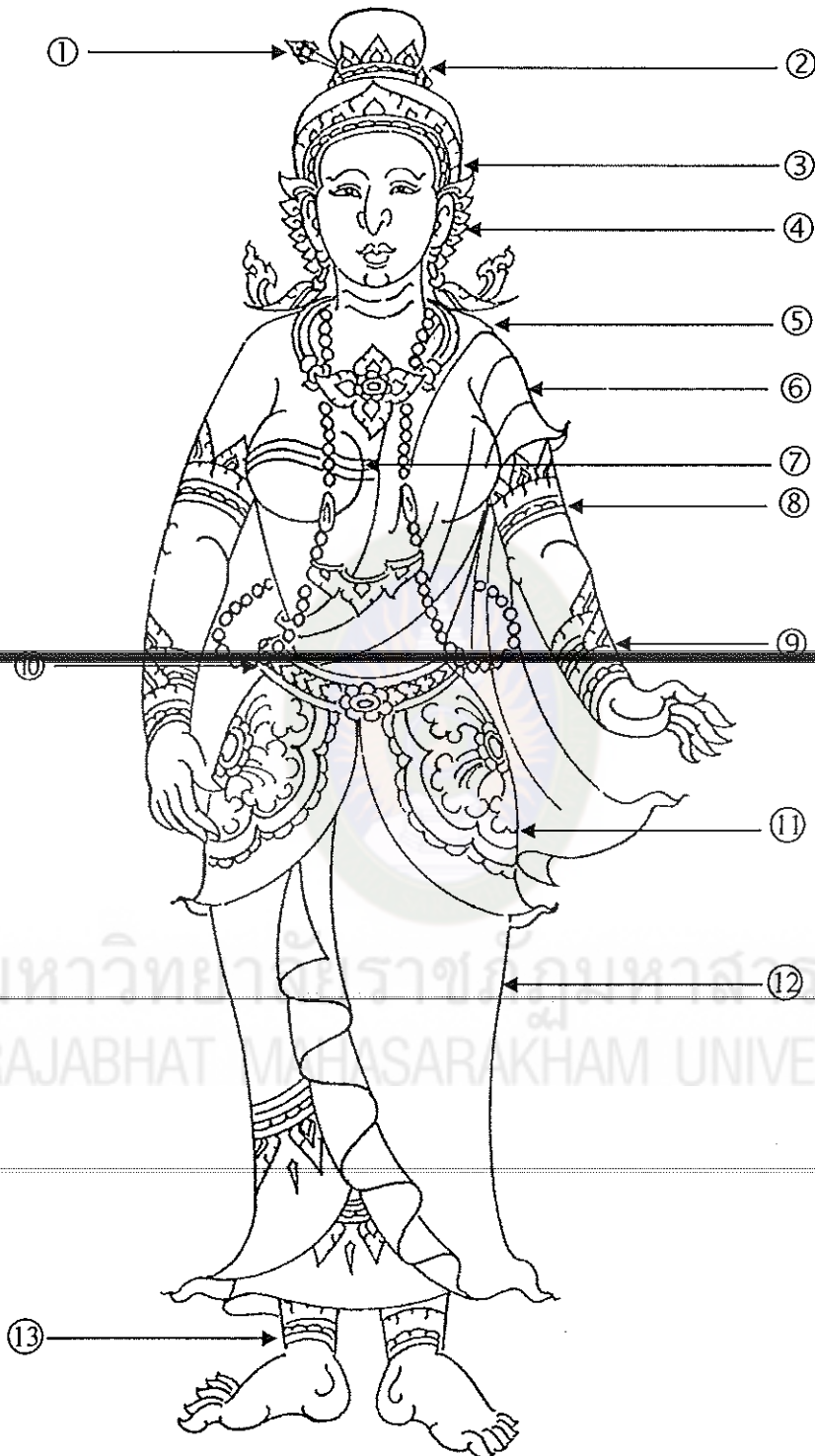
อธิบายส่วนประกอบ เครื่องแต่งกายของพระยาพาน

1. เครื่องประดับศีรษะและครอบมวยผม (คล้ายกับสนองเกล้าหรือพันทาง)
2. กรองคอ และสังวาล
3. สไบ
4. จดององค์
5. เข็มขัด
6. ผ้าผูกเอว
7. กำไลแขน
8. ผ้าถุง
9. สนับเพลา
10. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

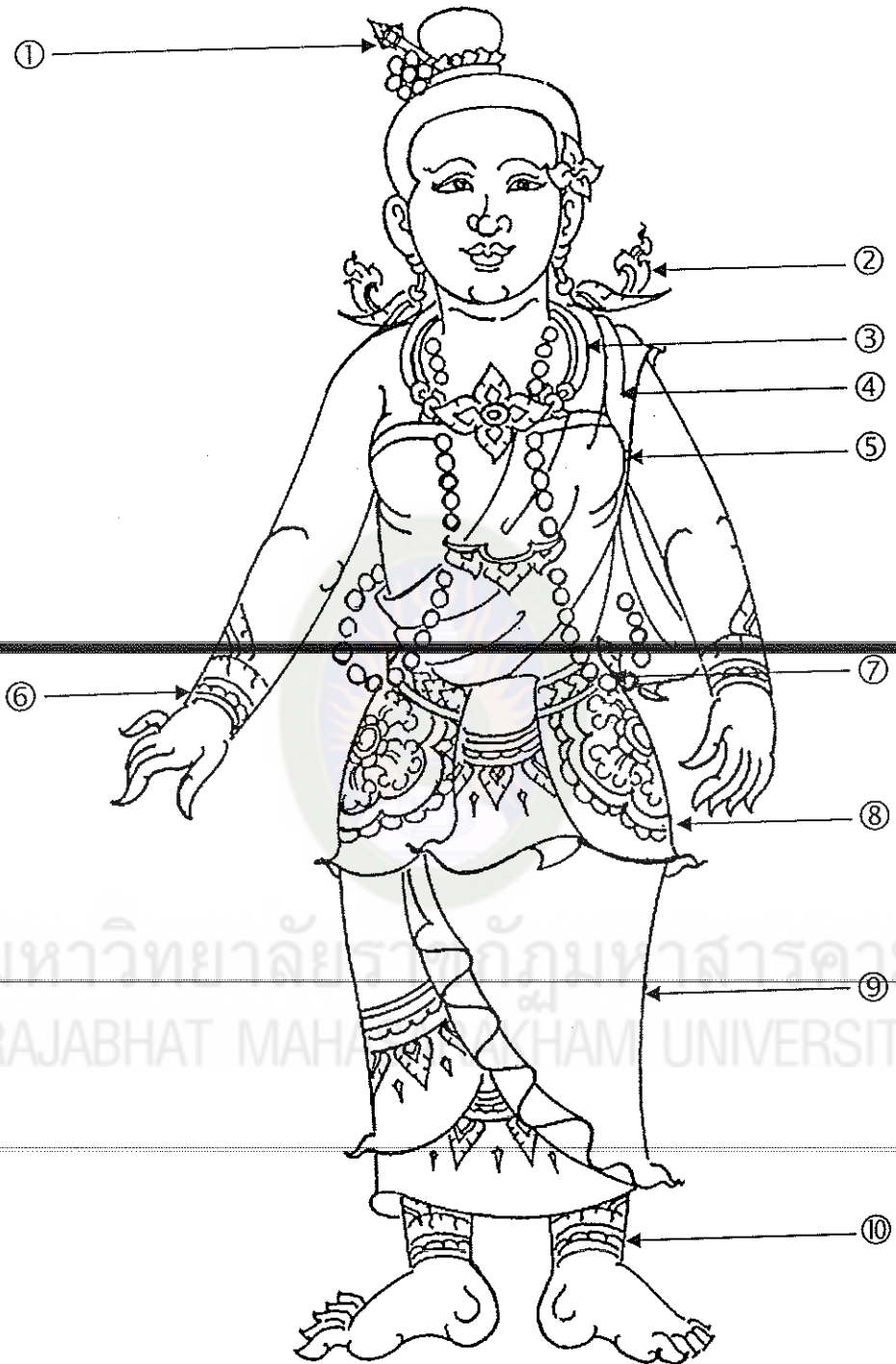
ภาพที่ 5 ลักษณะการแต่งกายของนางกาญจน์ มเหสีพระยาพาน
 ทิมา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของนางกาญจน์ มเหสีพระยาพาน

1. ปิ่นเสียบมวยผม
2. เขี้ยวรัดผม
3. กรอบหน้า
4. ต่างหู
5. สร้อยคอ และสังวาล
6. สไบ
7. เสื้อในนาง หรือเสื้อแขนกระบอกผ่าอก
8. กำไลต้นแขน
9. กำไลแขน
10. เข็มขัด
11. ผ้าคลุมสะโพก
12. ผ้าซิ่น
13. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

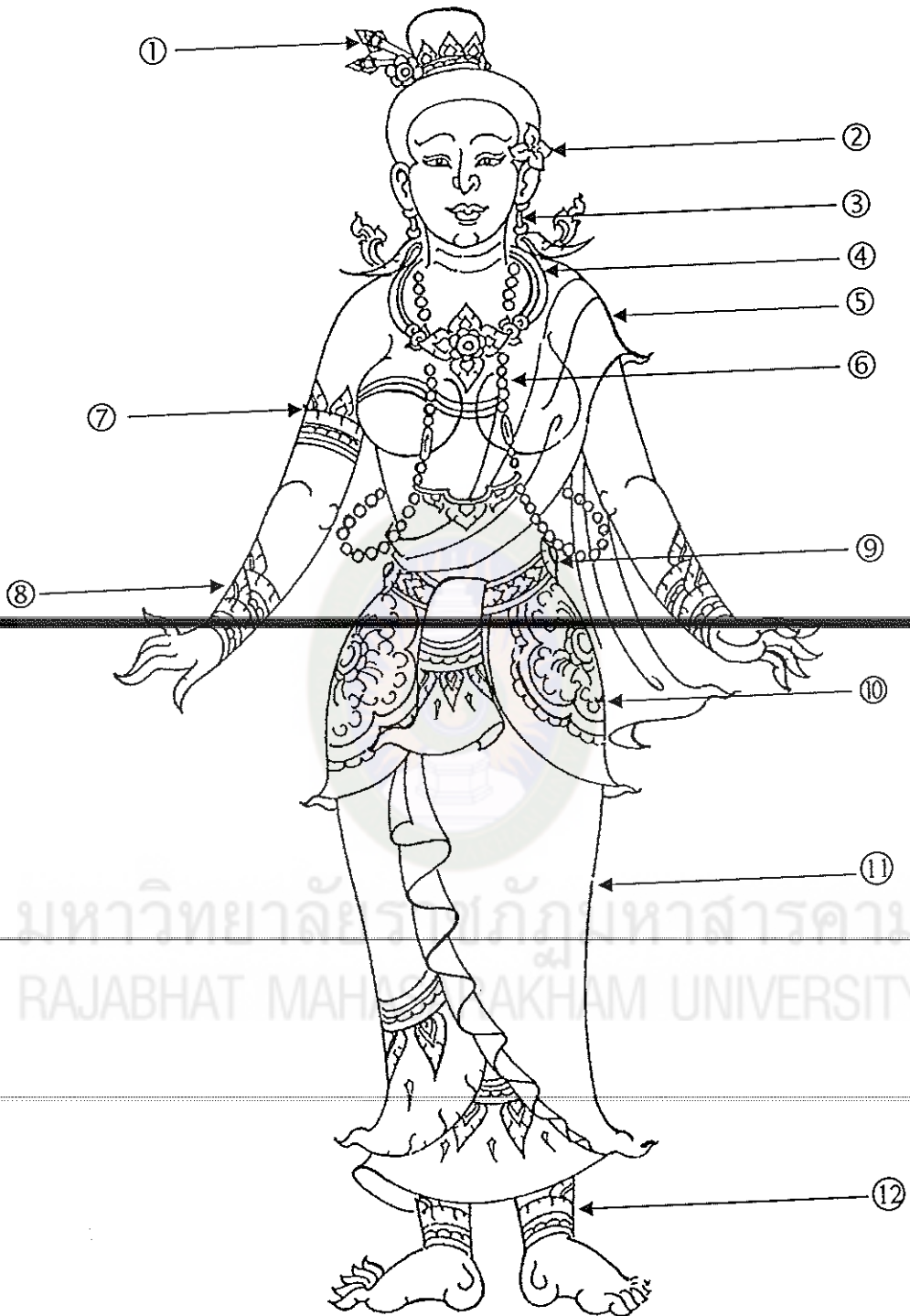
ภาพที่ 6 ลักษณะการแต่งกายของกุมารีอุษา
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของกุมารีอุษา

1. ปิ่นเสียบมวยผม
2. ต่างหู
3. สร้อยคอ และสังวาล
4. สไบ
5. เสื้อในนาง
6. กำไลแขน
7. เข็มขัด
8. ผ้าคลุมสะโพก
9. ฟ้ายูง
10. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

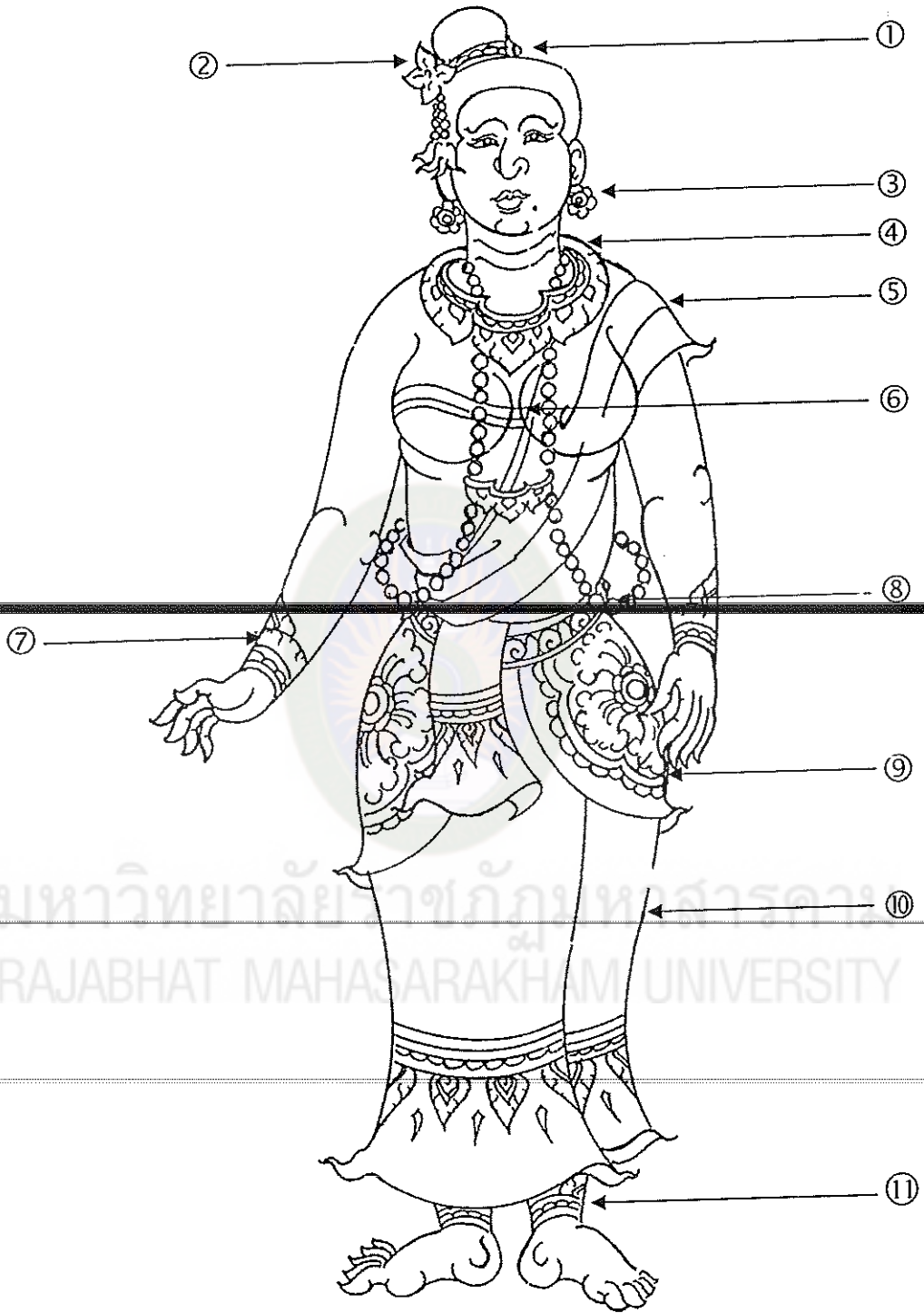
ภาพที่ 7 ลักษณะการแต่งกายของนางอุษา
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของนางอุษา

1. เขี้ยวครอบมวยผม และปิ่น
2. ดอกไม้
3. ต่างหู
4. สร้อยคอและสังวาล
5. สไบ
6. เสื้อในนาง
7. กำไลต้นแขน
8. กำไลข้อมือ
9. เข็มขัด
10. ผ้าคลุมสะโพก
11. ผ้าถุง
12. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 8 ลักษณะการแต่งกายของพี่เลี้ยงนางอุษา
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

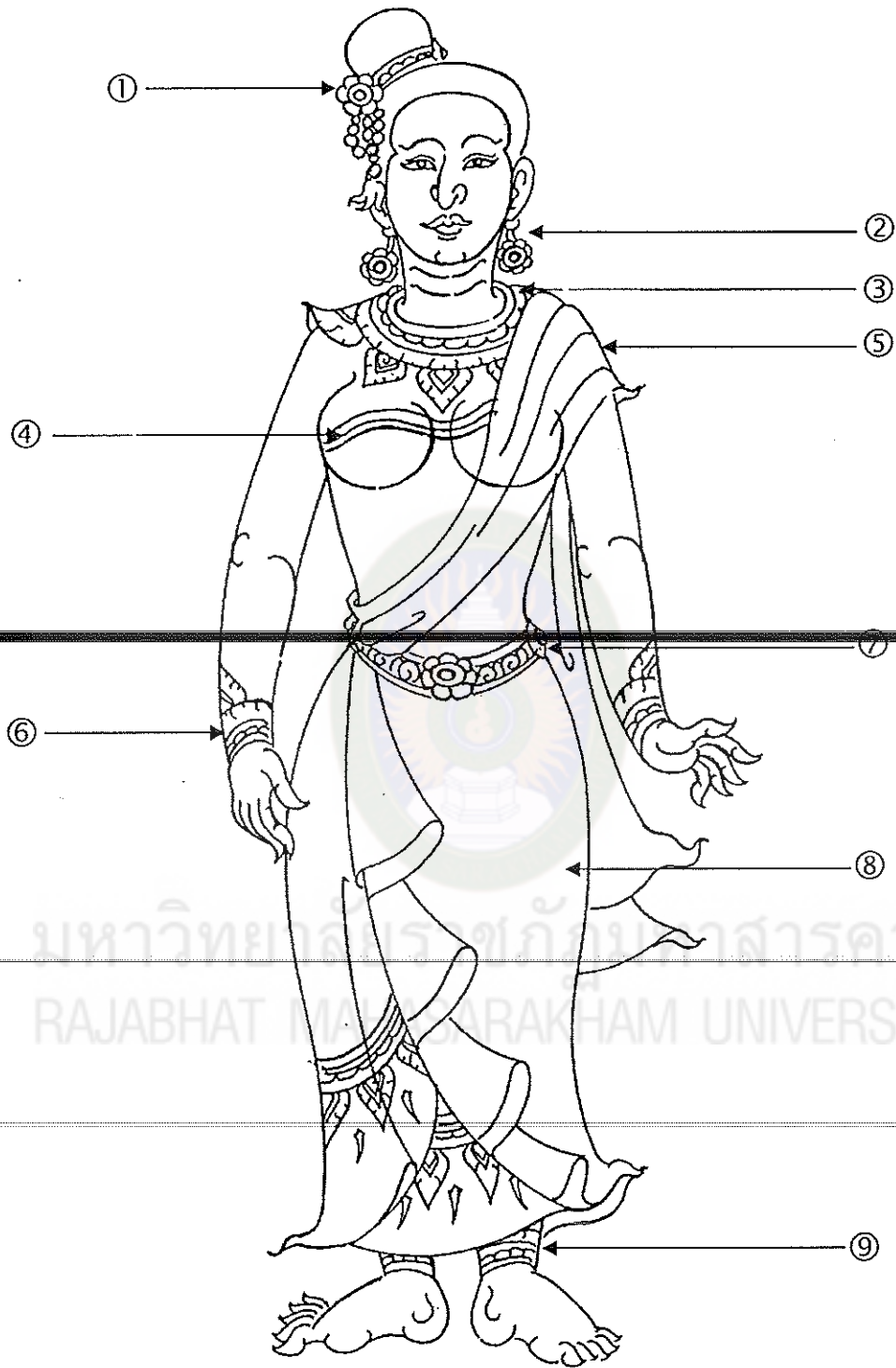
อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของพี่เลี้ยงนางอุษา

1. เขี้ยวครอบมวยผม และปิ่น
2. ดอกไม้และอุบะ
3. ต่างหู
4. สร้อยคอและสังวาล
5. สไบ
6. เสื้อในนาง
7. กำไลต้นแขน
8. กำไลข้อมือ
9. เข็มขัด
10. ผ้าคลุมสะโพก
11. ผ้าถุง
12. กำไลขา

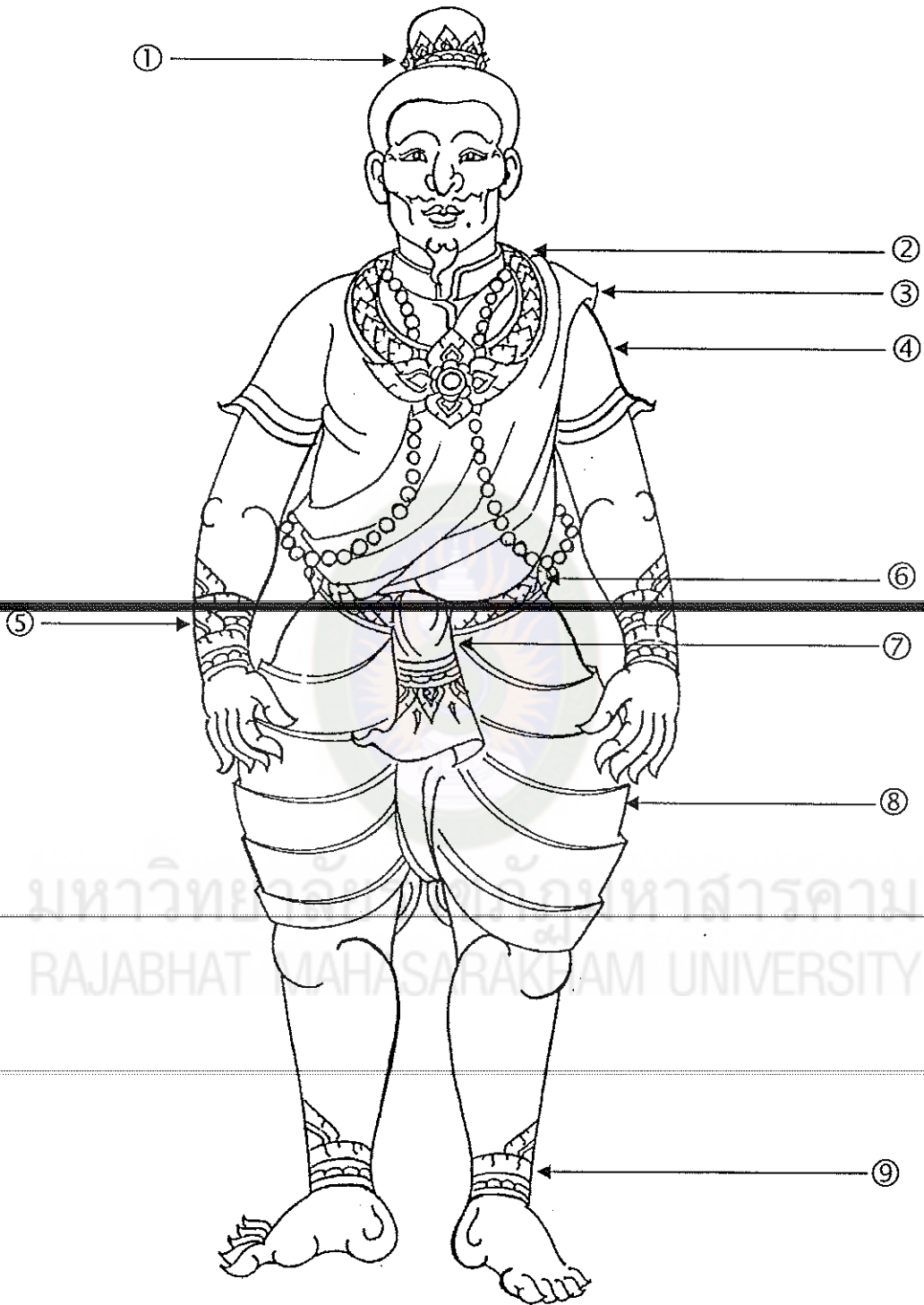

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 9 ลักษณะการแต่งกายของนางกำนัลเมืองพาน
 ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

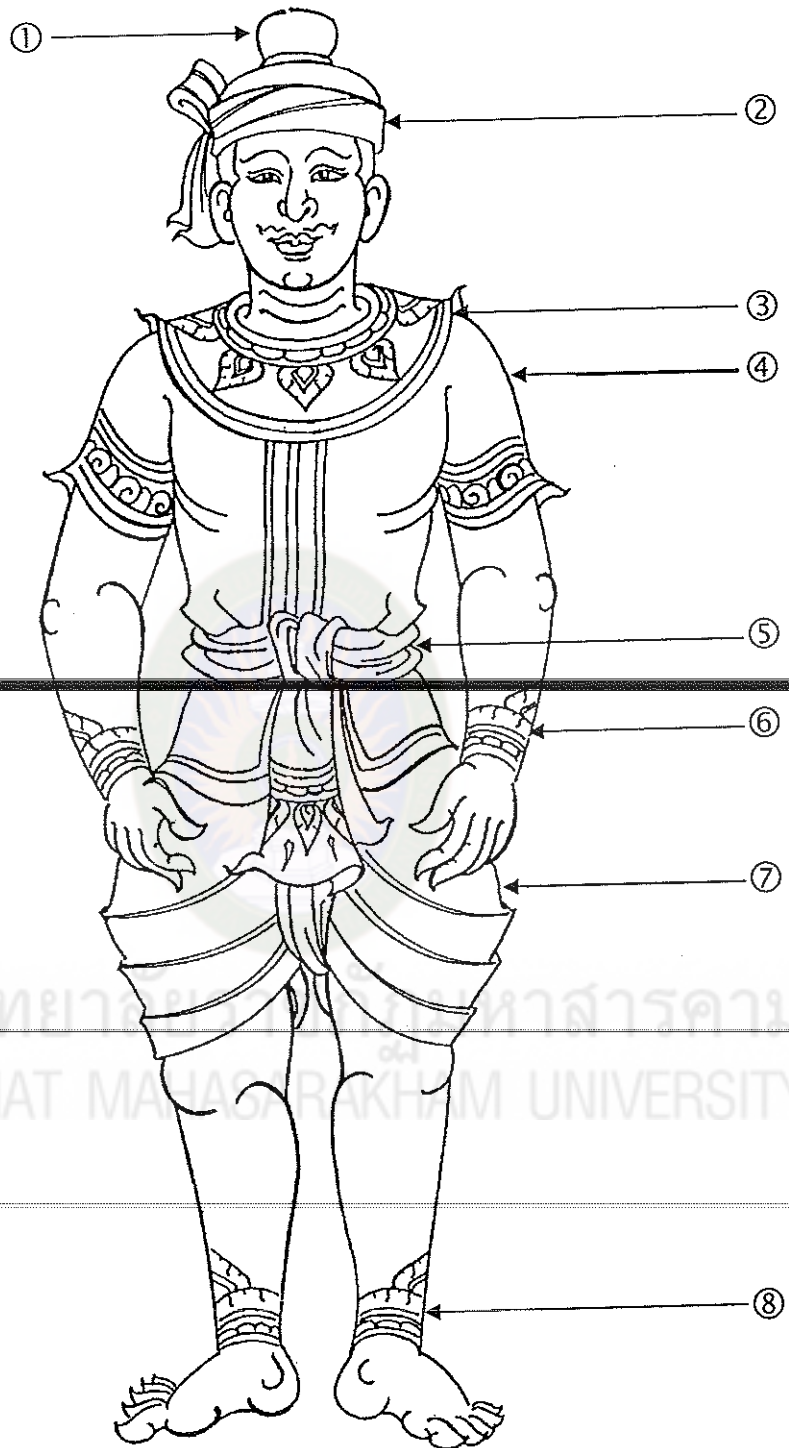
ภาพที่ 10 ลักษณะการแต่งกายของอำมาตย์เมืองพาน
 ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของอำมาตย์เมืองพาน

1. เกี้ยววัดมวฬม
2. สร้อยคอ
3. ผ้าพาดไหล่
4. เสื้อแขนสั้น
5. กำไลข้อมือ
6. เข็มขัด
7. ผ้ามัดเอว
8. ฟันงู
9. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

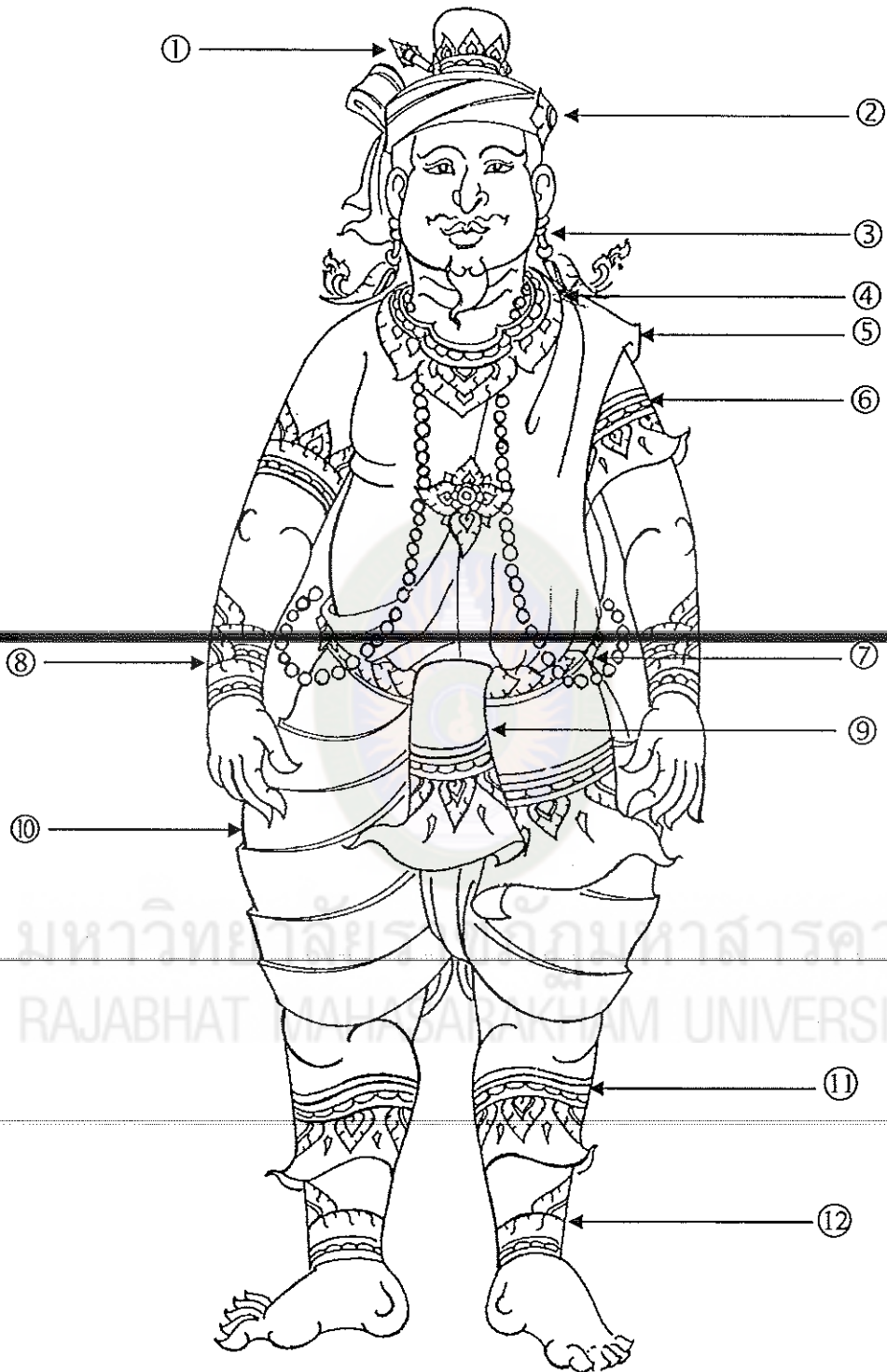
ภาพที่ 11 ลักษณะการแต่งกายของทหารหรือมหาดเล็กเมืองพาน
 ทิมา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของทหารหรือมหาดเล็กเมืองพาน

1. มวยผม
2. ผ้าโศกศีรษะ
3. กรองคอ
4. เสื้อแขนสั้น
5. ผ้ามัดเอว
6. กำไลข้อมือ
7. ฟ้านุ่ง
8. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

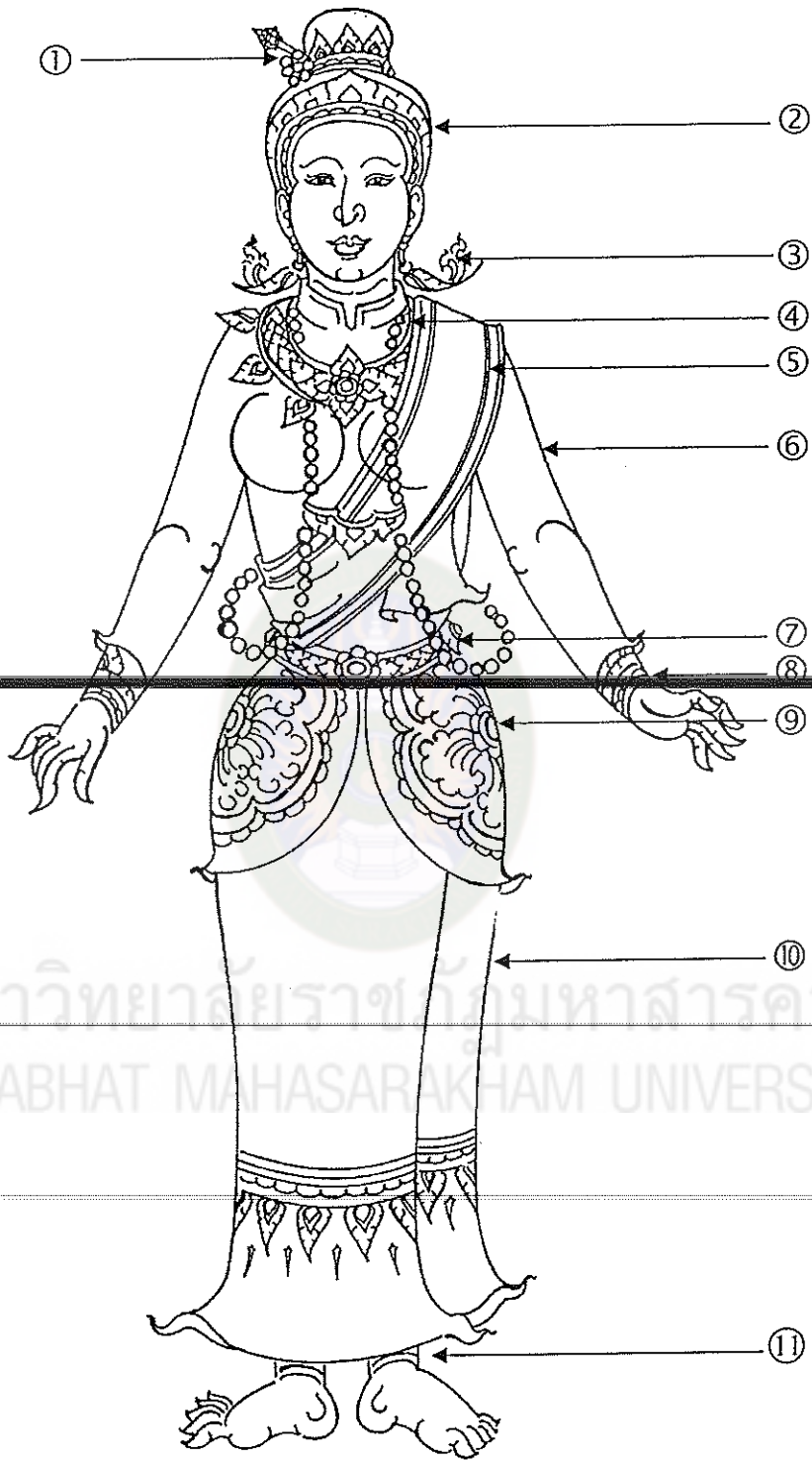

ภาพที่ 12 ลักษณะการแต่งกายของพระยาพะโค
 ทิมา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของพระยาพะโค

1. เขี้ยวครอบมวยผมและปิ่น
2. ผ้าโศกสีริษะ
3. ต่างหู
4. สร้อยคอและสังวาล
5. ผ้าสไบ หรือผ้าพาดไหล่
6. ฉลององค์ แขนสั้น หรือยาว
7. เข็มขัด
8. กำไลข้อมือ
9. ผ้ามัดเขว และผ้าคลุมสะโพก
10. ฟ้านุ่ง หรือผ้าภูษา นุ่งลาว
11. สนับเพลา
12. กำไลขา

ภาพที่ 13 ลักษณะการแต่งกายของมเหสีเมืองพะโค
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

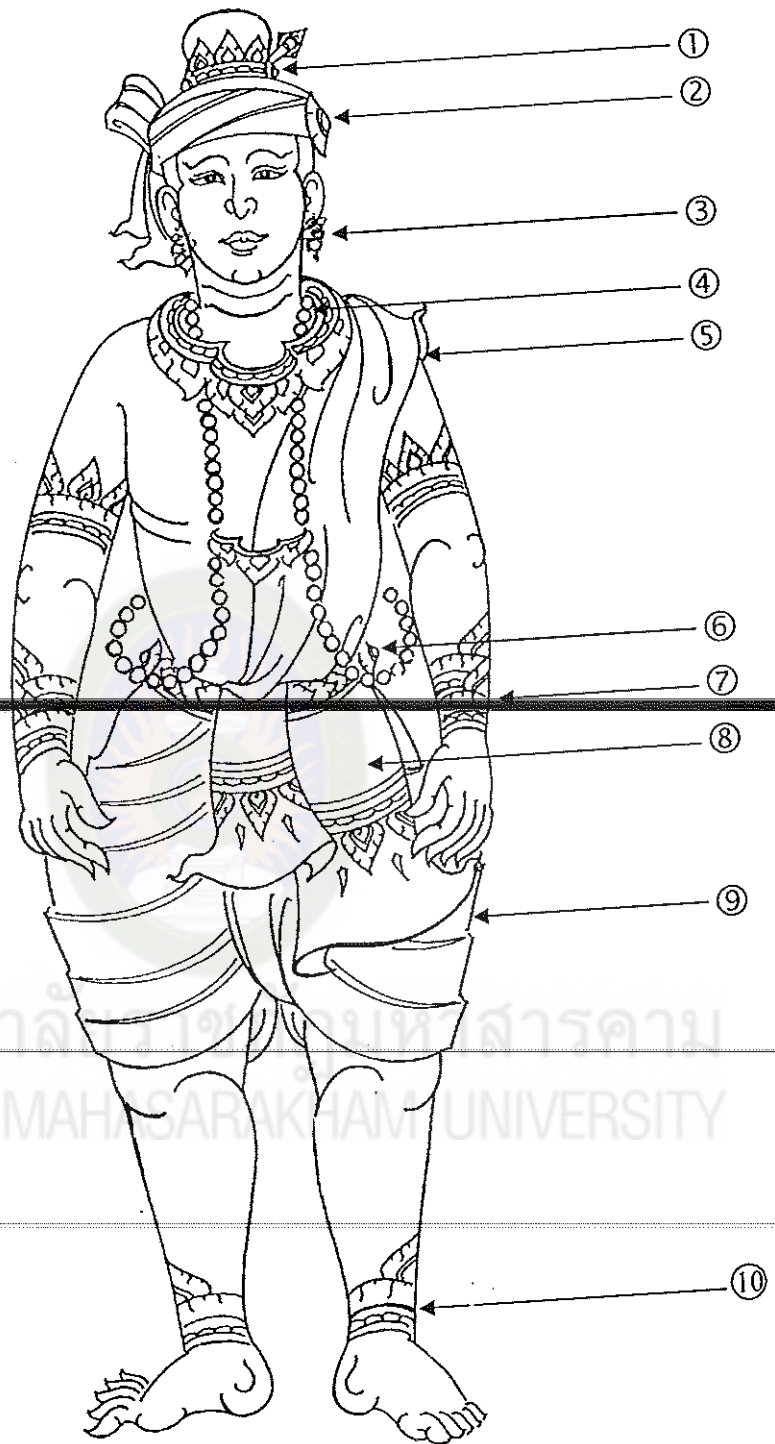

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของพระมหากษัตริย์ไทย

1. เขี้ยวครอบมวยผม ปิ่น ดอกไม้ และอุบะ
2. กรอบหน้า
3. ต่างหู
4. สร้อยคอและสังวาล
5. สไบ
6. เสื้อคอจีน แขนกระบอกยาว
7. เข็มขัด
8. กำไลข้อมือ
9. ผ้าคลุมสะโพก
10. ผ้านุ่งหรือผ้าซิ่น
11. กำไลเท้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

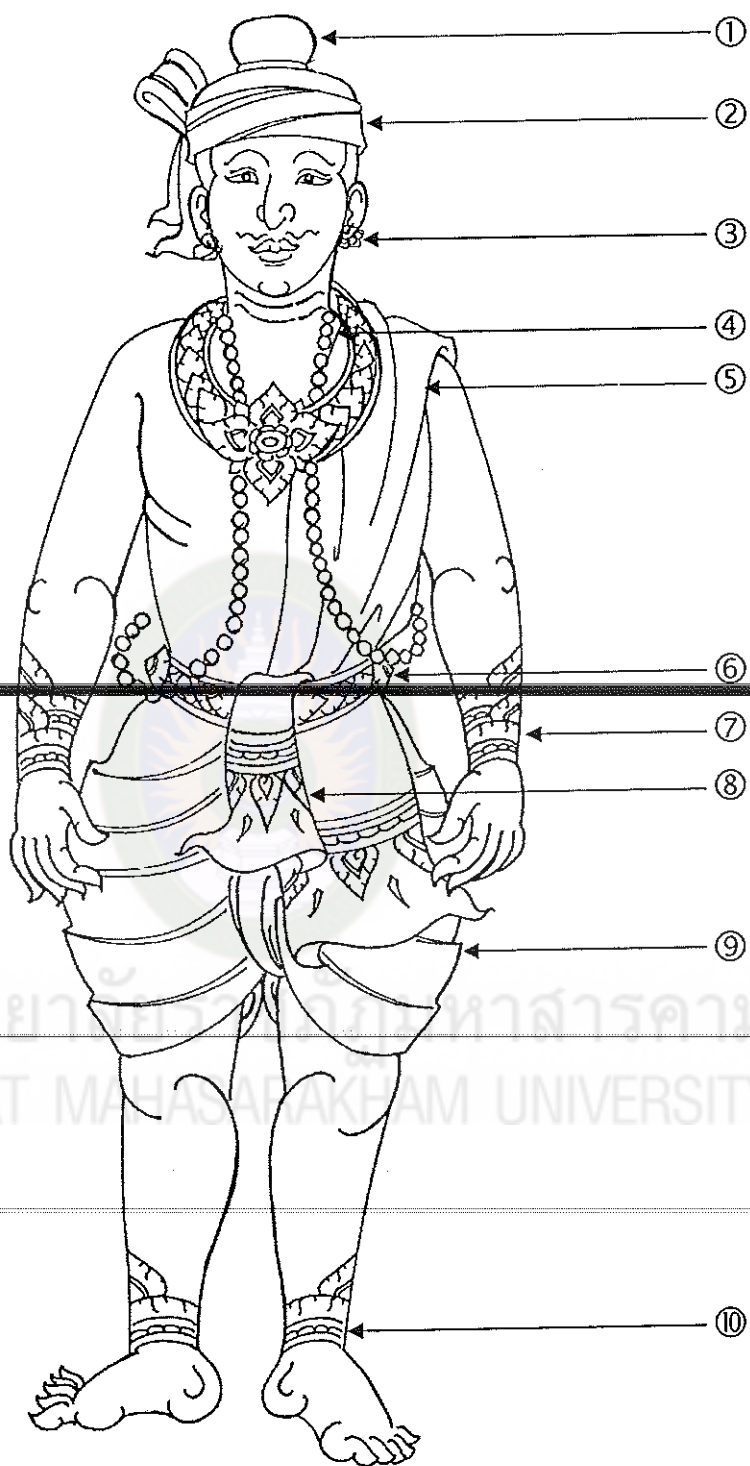
ภาพที่ 14 ลักษณะการแต่งกายของท้าวบารส
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของท้าวบารส

1. เขี้ยววัดมวยผมและปิ่น
2. ผ้าโพกศีรษะ
3. ต่างหู
4. สร้อยคอ และสังวาล
5. สไบ ทับบนบอร์ดีสุท
6. เข็มขัด
7. กำไลต้นแขน และกำไลข้อมือ
8. ผ้ามัดเอว
9. ผ้าภูษาถุงแบบลาว
10. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

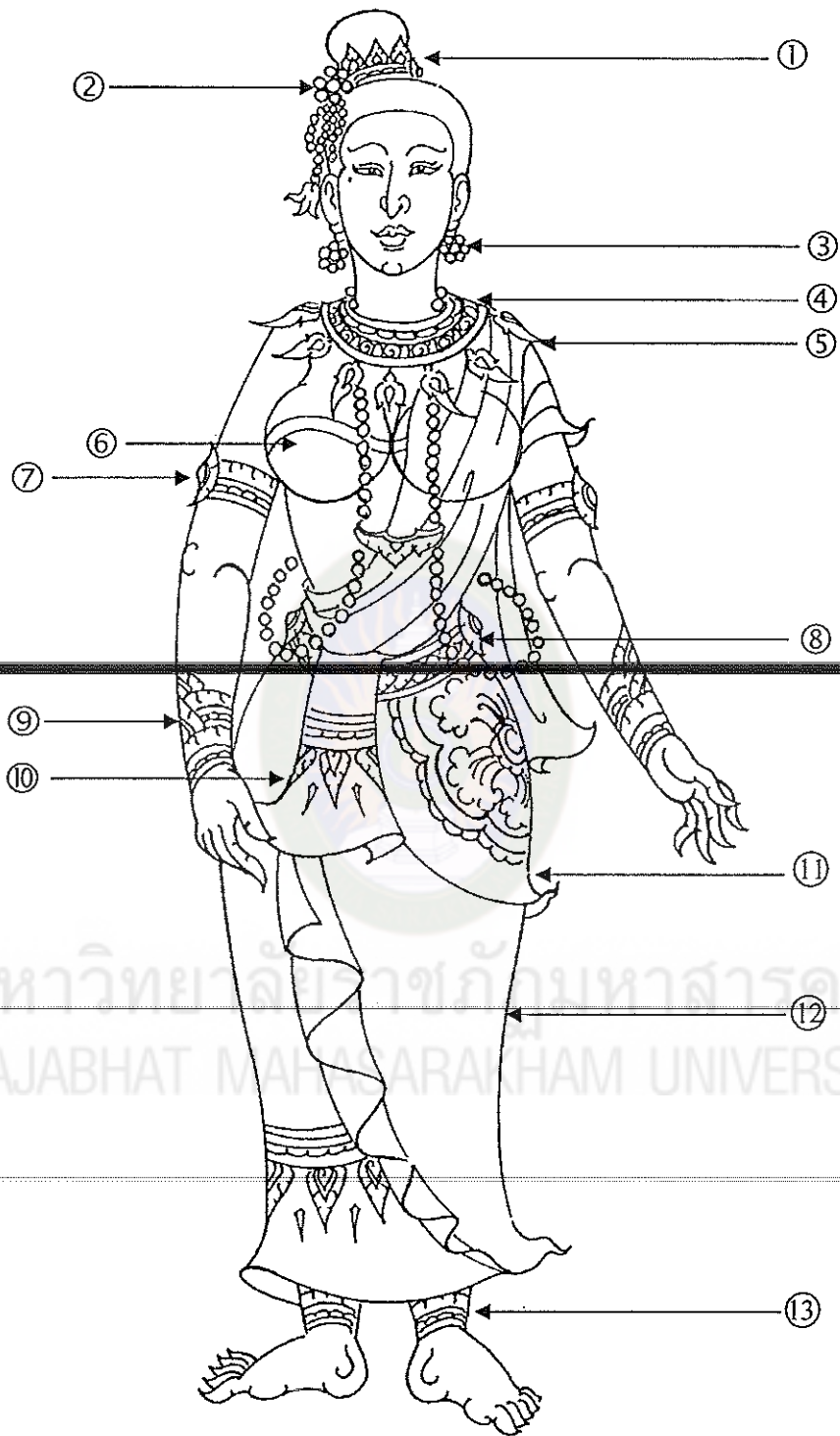
ภาพที่ 15 ลักษณะการแต่งกายของพี่เลี้ยงทำวบารส
 ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของผีเสื้อท้าวบารส

1. นวยผม
2. ผ้าโพกศีรษะ
3. ต่างหู
4. สร้อยคอ
5. ผ้าสไบทับบนบอร์สีสุท
6. เข็มขัด
7. กำไลแขน
8. ผ้ามัดเอว
9. ฟ้านุ่งแบบลาว
10. กำไลเท้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

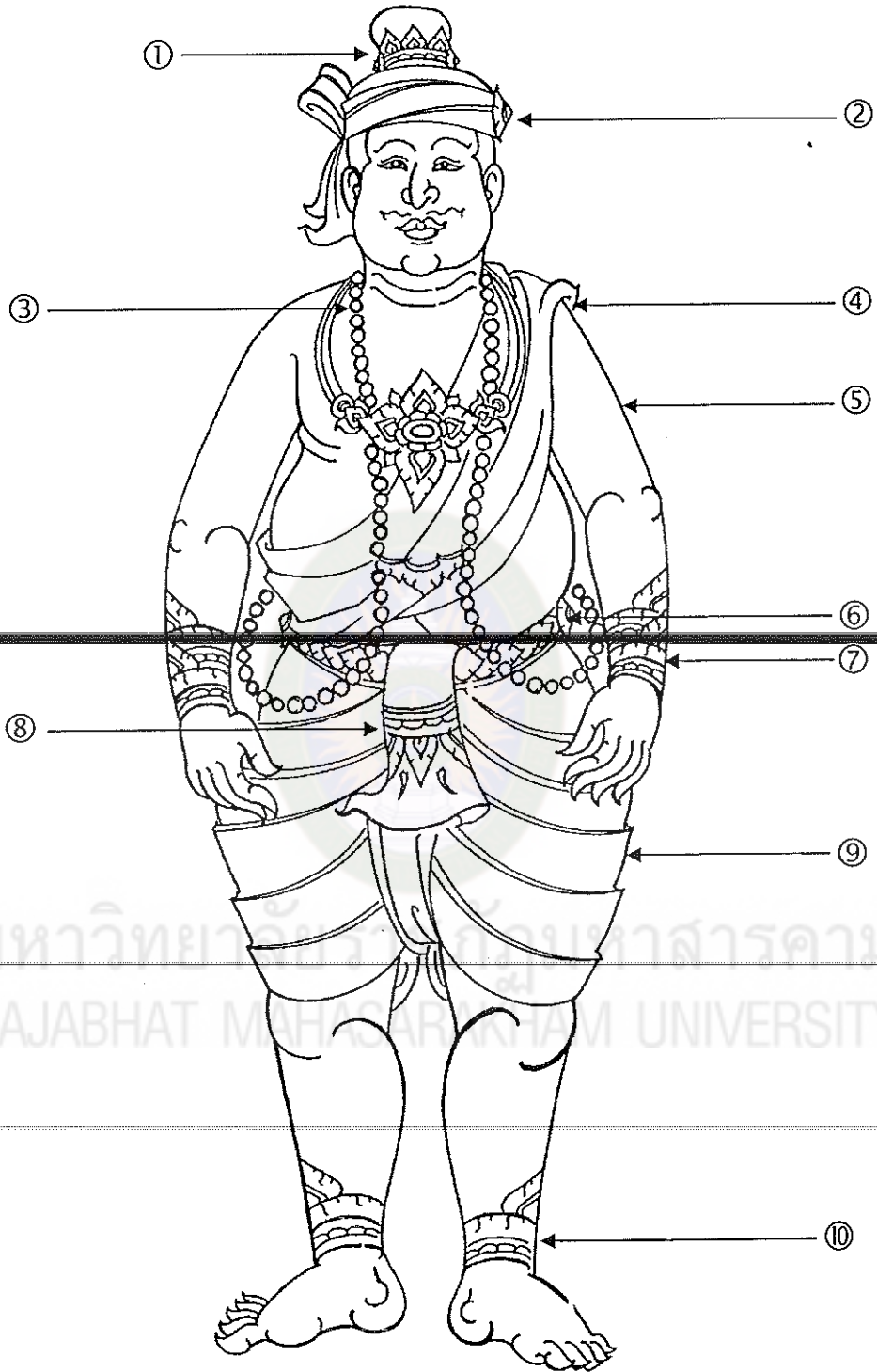

ภาพที่ 16 ลักษณะการแต่งกายของนางสนมทั้งสี่
ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของนางสนมทั้ง 4 ของท้าวบารส

1. เกี้ยววิคัฒวยพม
2. ดอกไม้และอุบะ
3. ต่างหู
4. สร้อยคอและสังวาล
5. สไบ
6. เสื้อในนาง
7. กำไลต้นแขน
8. เข็มขัด
9. กำไลข้อมือ
10. จีบชายผ้าถุง
11. ผ้าคลุมสะโพก
12. ผ้าถุงหรือผ้าซิ่น
13. กำไลเท้า

ภาพที่ 17 ลักษณะการแต่งกายของอำมาตย์เมืองพะโค
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

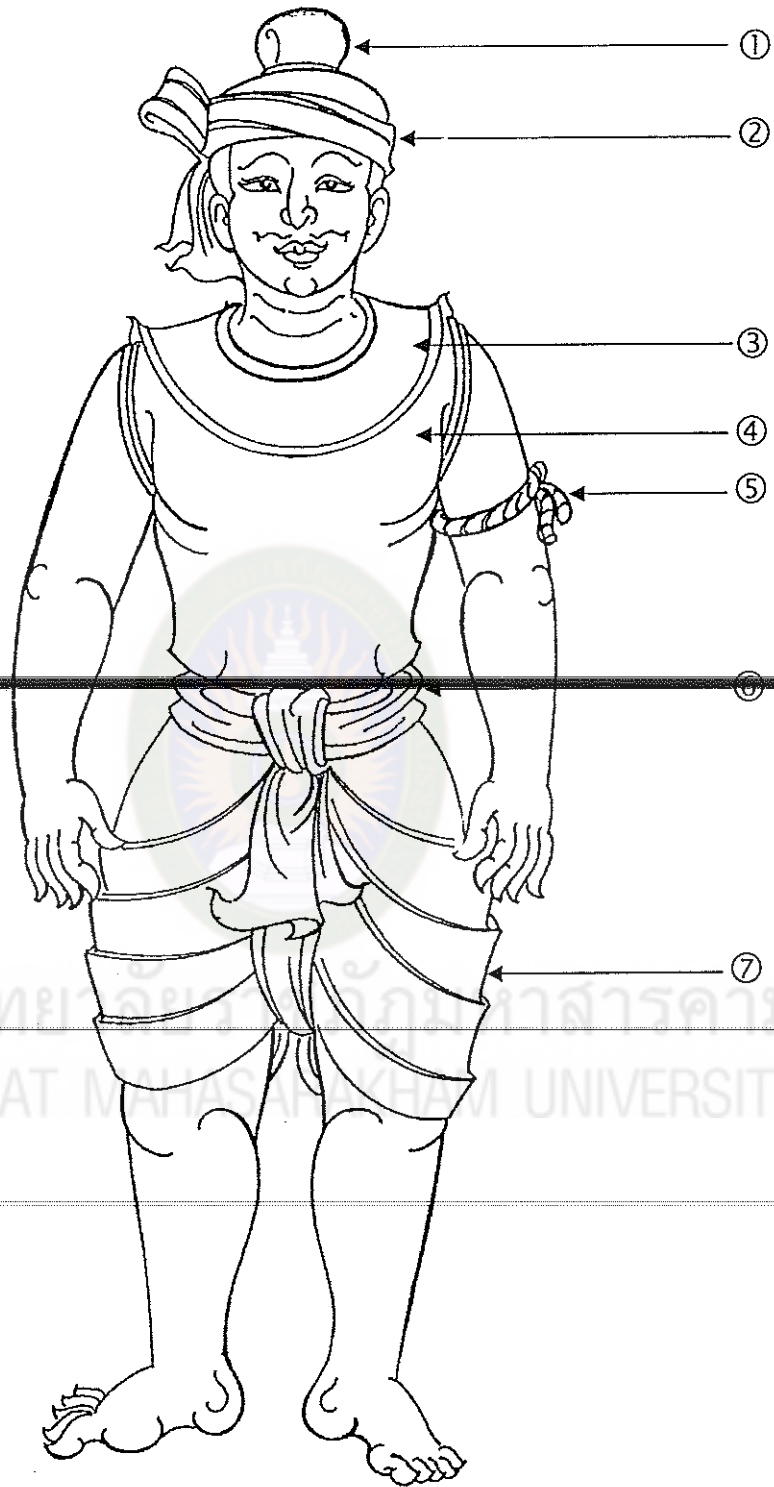

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของอำมาตย์เมืองพะโค

1. เกี้ยวรัตมวผสม
2. ผ้าโพกศีรษะ
3. สร้อยคอ
4. ผ้าพาดไหล่
5. เสื้อแขนกระบอก
6. เข็มขัด
7. กำไลข้อมือ
8. ผ้ามัดเอว
9. ฟ้านุ่งแบบลาว
10. กำไลขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

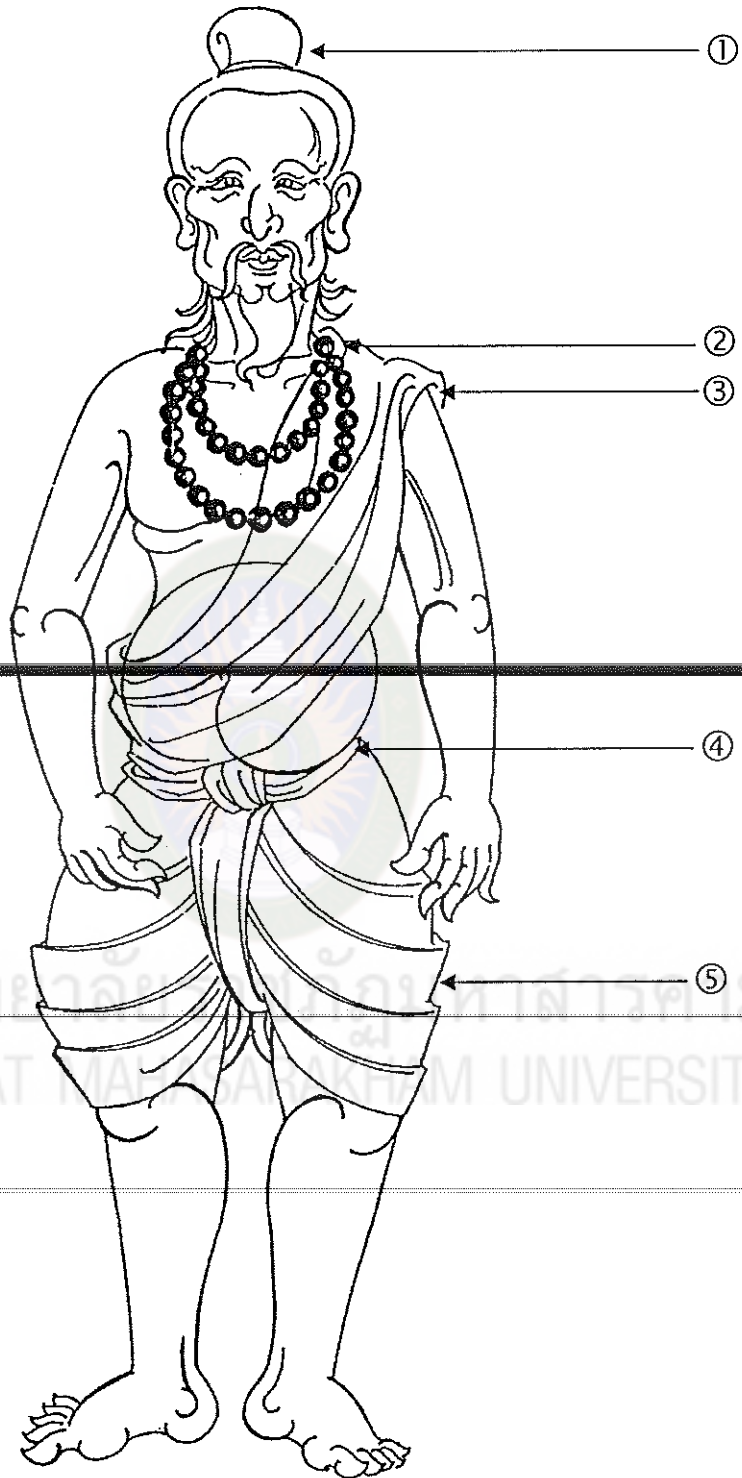
ภาพที่ 18 ลักษณะการแต่งกายของทหารหรือมหาดเล็กเมืองพะโค
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของขงทหารหรือมหาดเล็กเมืองพะโค

1. มวยผม
2. ผ้าโพกศีรษะ
3. กรองคอ
4. เสื้อยันต์แขนกุด
5. ผ้าแดงรัดต้นแขน
6. ผ้ามัดเอว
7. ฟ้านุ่งแบบลาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 19 ลักษณะการแต่งกายของโอรเมืองพะโค
 ที่มา (นัฐรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

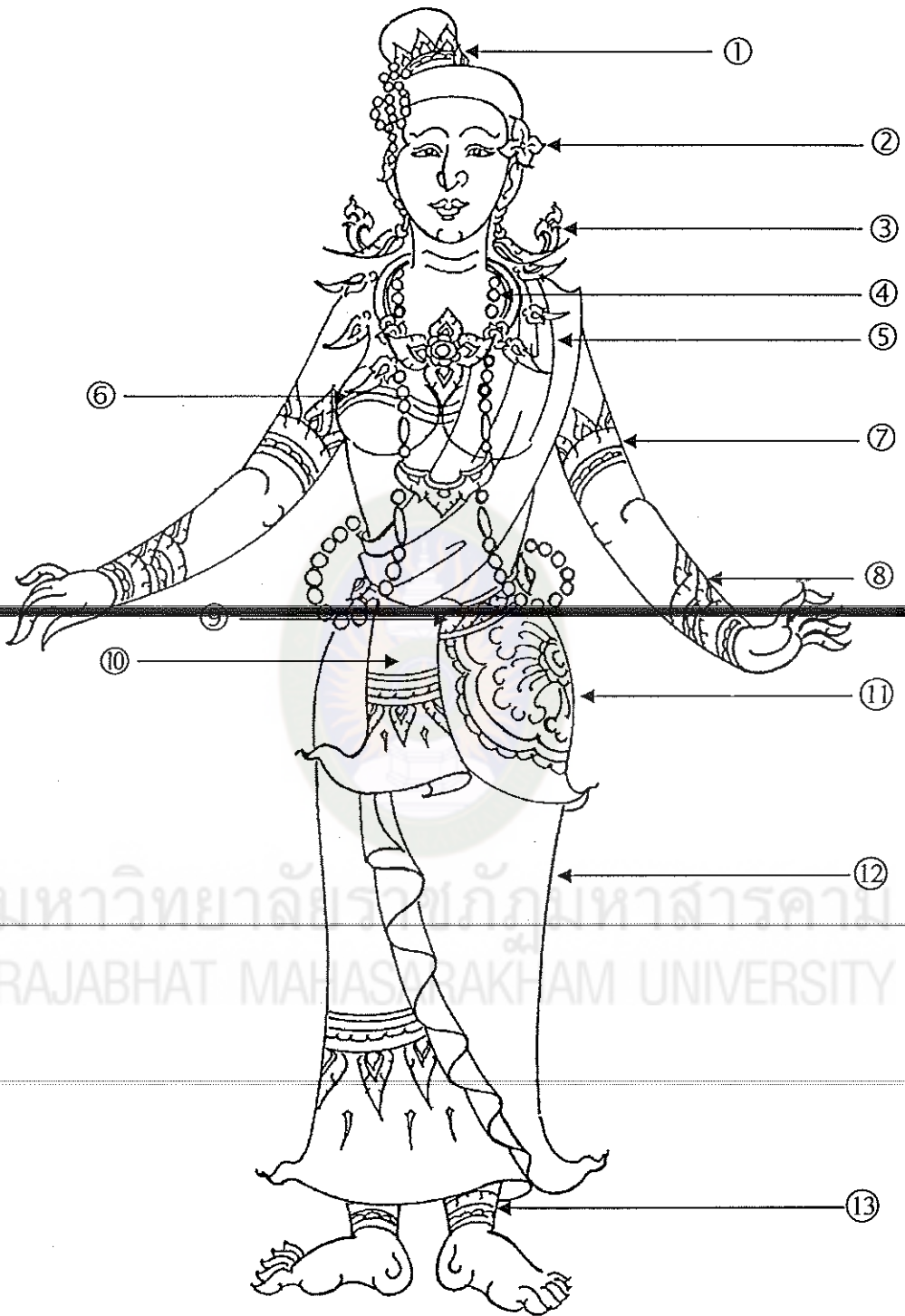
อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของโหรเมืองพะโค

1. มวยหม
2. สร้อยลูกประคำสีดำ
3. ผ้าสไบสีขาว ทับเสื้อสีขาว
4. ผ้ามัดเอว
5. ฟ้านุ่งจีบโจงสีขาว

หมายเหตุ - อุปกรณ์ ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ย่าม กระดานหินชนวน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

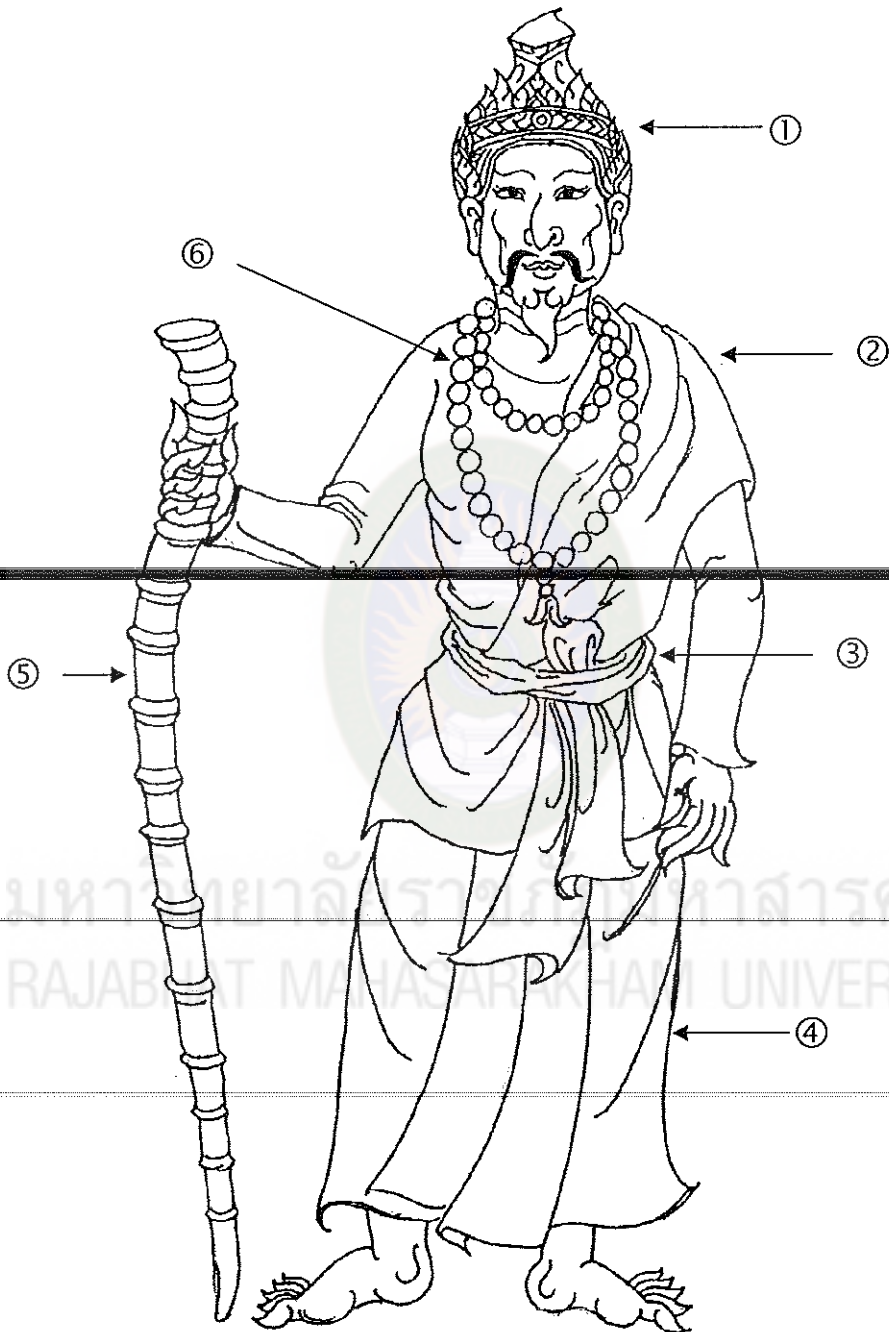

ภาพที่ 20 ลักษณะการแต่งกายของนางระบำ เช็งคอกบัวและเพื่อนบาศรี
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของนางระบำเซิ้งดอกบัวและฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ

1. เสื้อวัดมวยผม
2. ดอกไม้
3. ต่างหู
4. สร้อยคอ
5. สไบ
6. เสื้อใน
7. กำไลต้นแขน
8. กำไลข้อมือ
9. เข็มขัด
10. จีบชายพกผ้าถุง (ระบำเซิ้งดอกบัว ส่วนบายศรีนุ่งธรรมดา)
11. ผ้าคลุมสะโพก (บายศรีไม่มี)
12. ผ้าถุง
13. กำไลเท้า (บายศรีไม่มี)

หมายเหตุ - เซิ้งดอกบัวให้แต่งแปลงใช้สีชมพู และสีขาว มีดอกบัวเสียบกลางมวยผม
ถือดอกบัวรำ
- ฟ้อนบายศรีให้ลดเครื่องลง และแต่งเรียบ ๆ พองาม

ภาพที่ 21 ลักษณะการแต่งกายของพระฤาษี
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบเครื่องแต่งกายของพระฤาษี

1. เครื่องประดับศีรษะฤาษี ยอดลำโพง
2. สังฆาฏี ลายหนังสือ
3. ผ้ามัดเอว
4. สบง (จีบแบบภิกษุ) ลายหนังสือ
5. ไม้เท้า
6. ลูกประคำ

หมายเหตุ - การออกแบบเครื่องแต่งกายนี้ ยังมีข้อบกพร่อง แต่เมื่อนำมาจัดแสดงจะปรับปรุงใหม่ให้ถูกต้องและสวยงามกว่าภาพลายเส้นนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. ลักษณะการจัดฉาก

บทแสดงพื้นบ้านอีสาน เรื่อง อุษา - บารส ที่เขียนขึ้นใหม่นี้จะใช้แสดงเป็นละครเวทีเท่านั้น โดยกำหนดเหตุการณ์ย่อยและจัดฉากประกอบการแสดงทั้งหมด 10 ฉาก และบางฉากจะใช้แสดงซ้ำกัน ซึ่งแต่ละฉากที่นำมาเสนอมจะประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. รูปร่างลายเส้นจำลองแต่ฉาก ซึ่งมองจากหน้าเวที
2. แบบแผนผัง การจัดวางอุปกรณ์ฉาก ซึ่งจะมองจากด้านบน โดยไม่กำหนด

อัตราส่วน ขนาด

3. หมายเลขชื่ออุปกรณ์ประกอบฉาก

การออกแบบฉากการแสดงพื้นบ้านอีสาน เรื่อง อุษา - บารส ที่นำมาเสนอนี้ เป็นเพียงตัวอย่างสำหรับผู้สนใจจะนำไปจัดแสดงเท่านั้น แต่การสร้างละครเวทีจะต้องลงทุนสูง หากจะคิดแปลงใหม่เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย และความสะดวกรวดเร็วก็สามารถทำได้ ดังตัวอย่างที่นำเสนอตามลำดับดังนี้

ฉากที่ 1 - สระบัวใกล้อาศรมพระฤๅษีกลางป่า

ฉากที่ 2 - ห้องพระโรงเมืองพาน

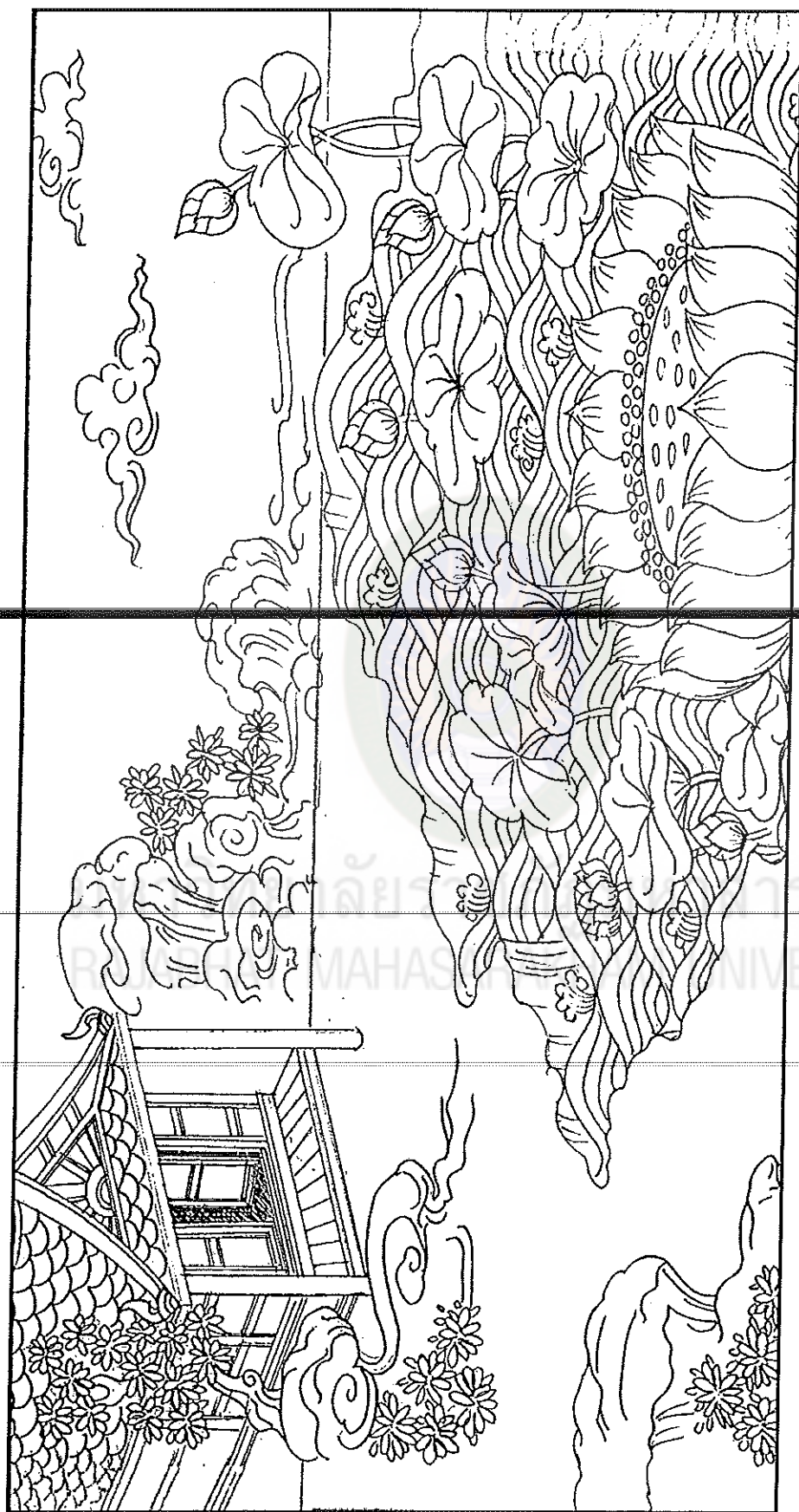
ฉากที่ 3 - หอนางอุษากลางป่า

ฉากที่ 4 - ทำน้ำ

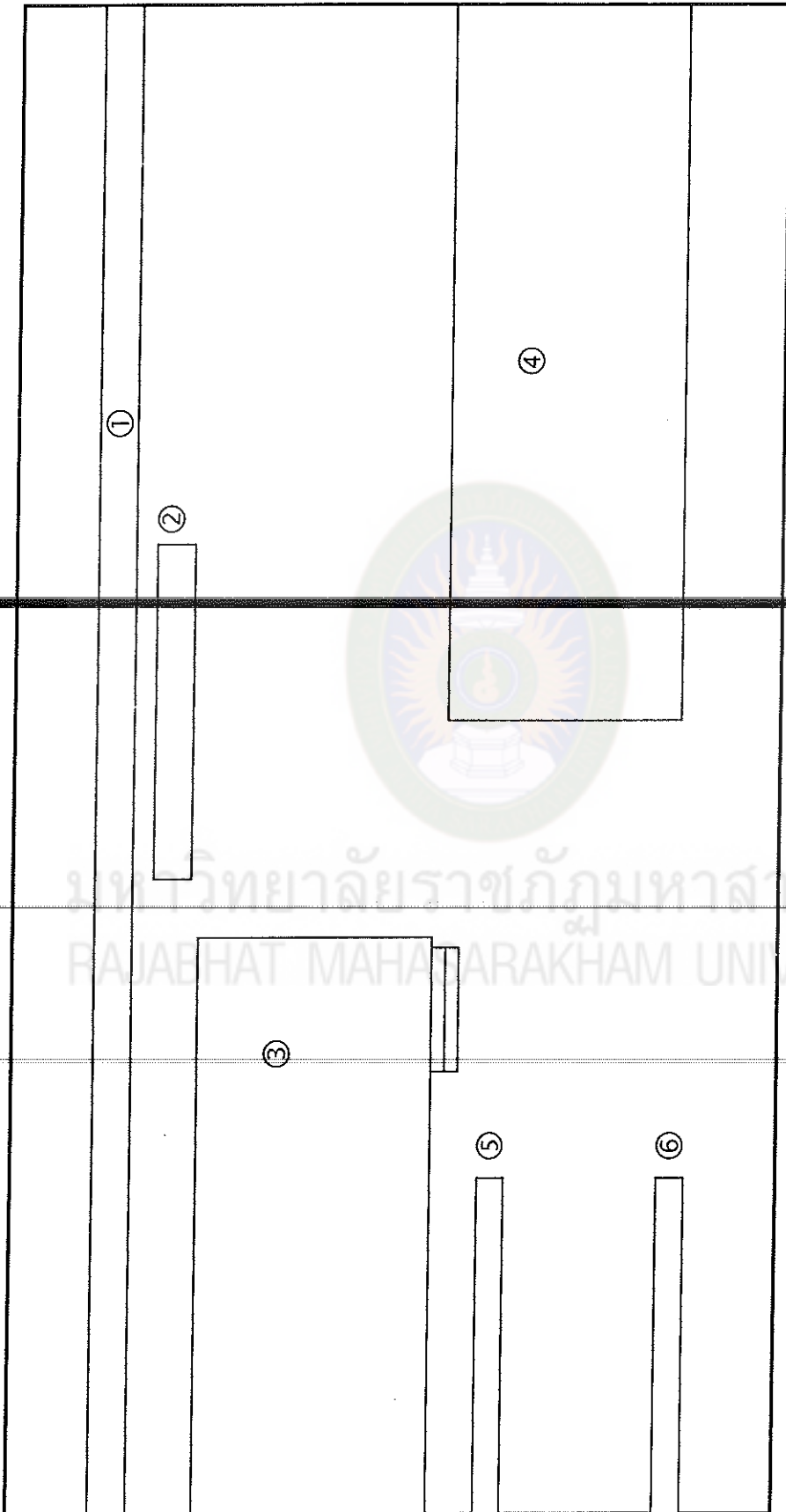
ฉากที่ 5 - ฉากม่านโปร่ง มองเห็น 2 วัด

ฉากที่ 6 - ห้องพระโรงเมืองพะไล

ฉากที่ 7 - ห้องบรรทมของนางอุษา - ทำวบารส

ภาพที่ 22 ลักษณะการจัดฉากที่ 1 สระบัวใกล้อาคารพระฤๅษีกลางป่า
ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

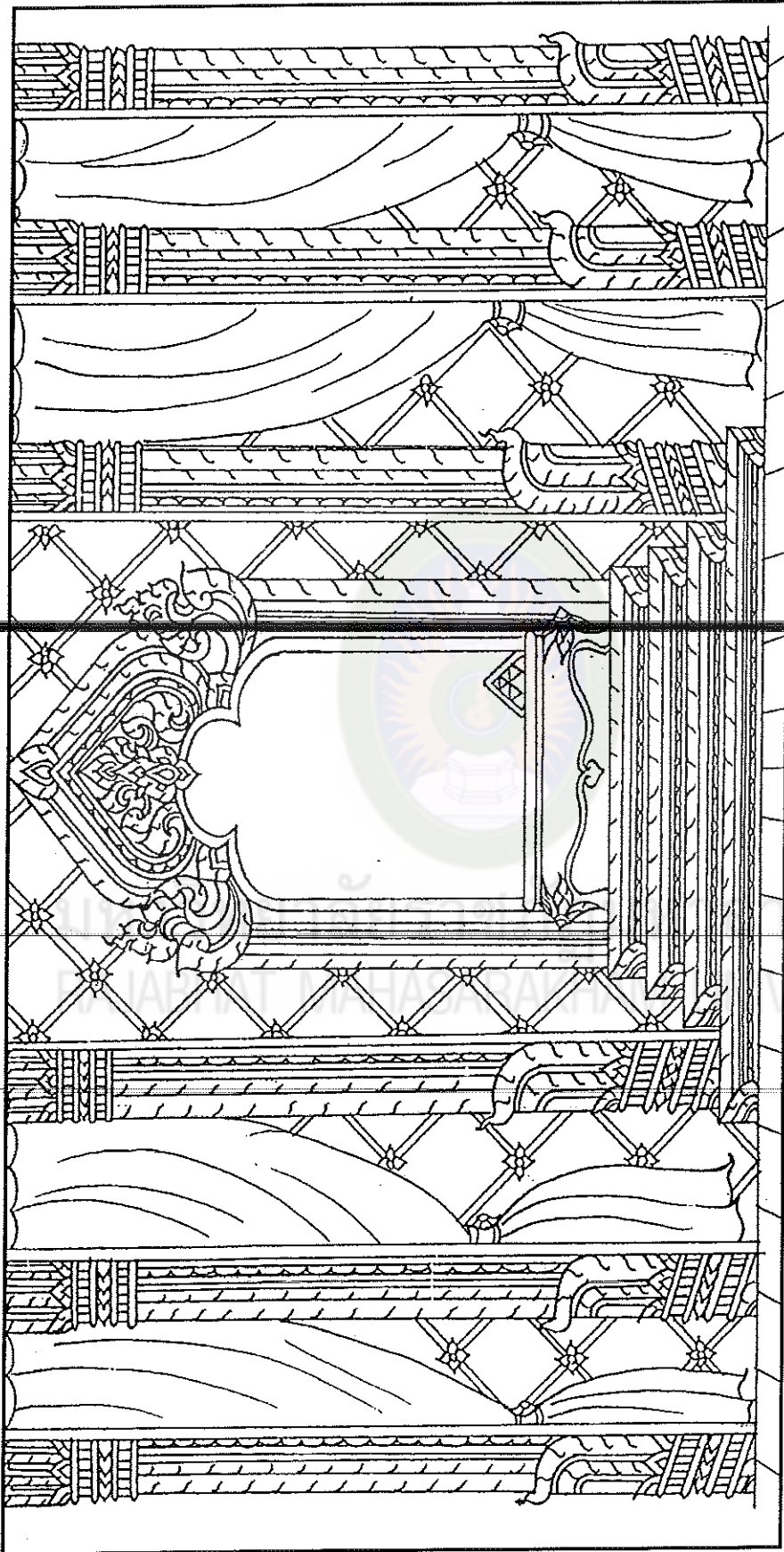
ภาพที่ 23 แบบแผนผังจากที่ 1 สระบัวใกล้ธาตุทรงพระฤๅษีกลางป่า
ที่มา นัฐธรงค์ กบรัตน์ (2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบจากสระบัวใกล้อาศรมพระฤๅษีกลางป่า

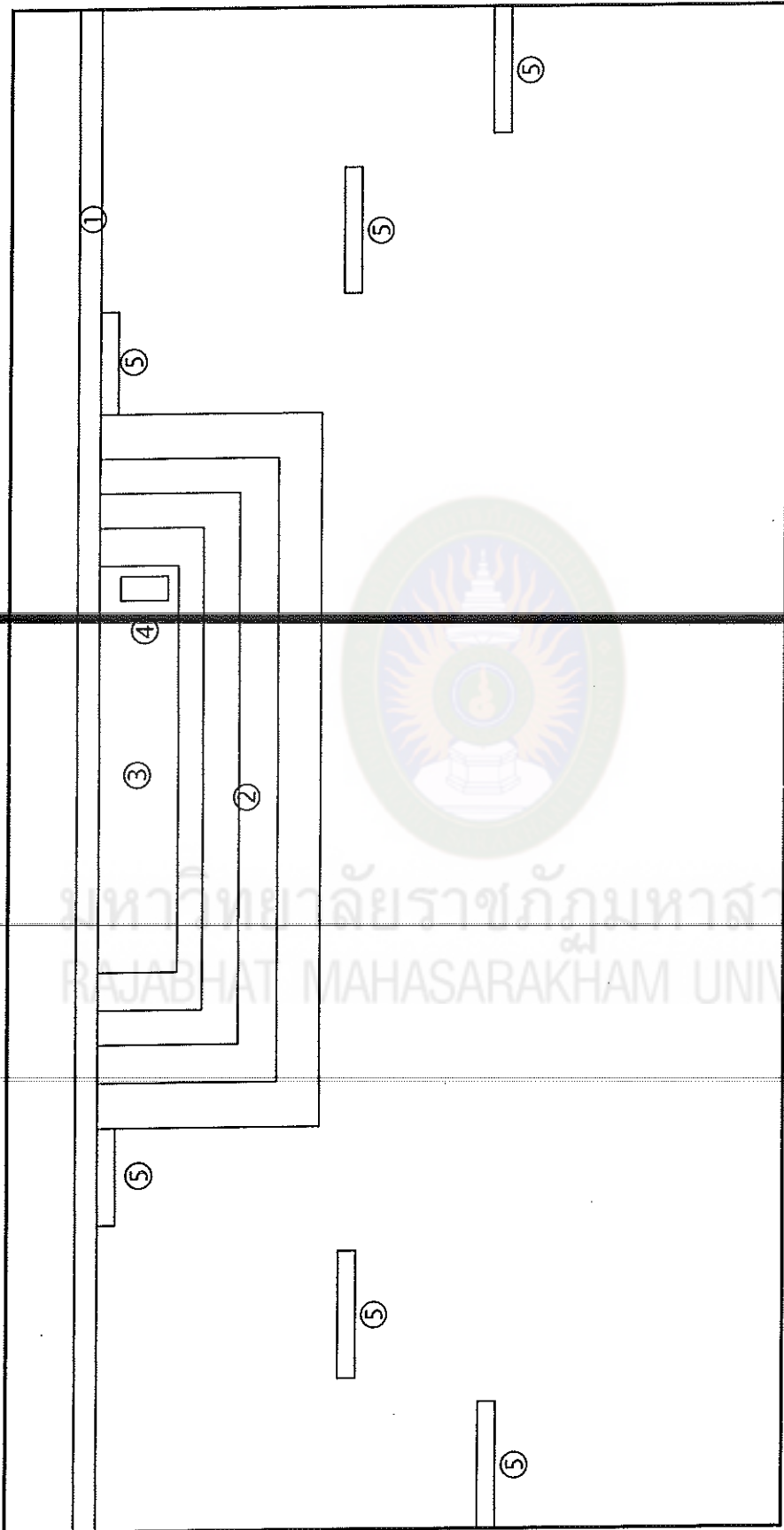
1. แผ่นภาพวาด จิว ทิวเขา ป่าไม้
2. แผงชะง่อน หรือก้อนหิน
3. อาศรมของฤๅษี
4. สระดอกบัว มีบัวดอกใหญ่ ๆ
5. แผงกิ่งไม้ หรือต้นไม้ไม่สูงนัก
6. แผงก้อนหิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 24 ลักษณะการจัดฉากที่ 2 ฉากห้องพระโรงเมืองพาน
ทิมมา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

ภาพที่ 25 แบบแผนผังจากที่ 2 จากท้องพระโรงเมืองพาน
ทิมา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

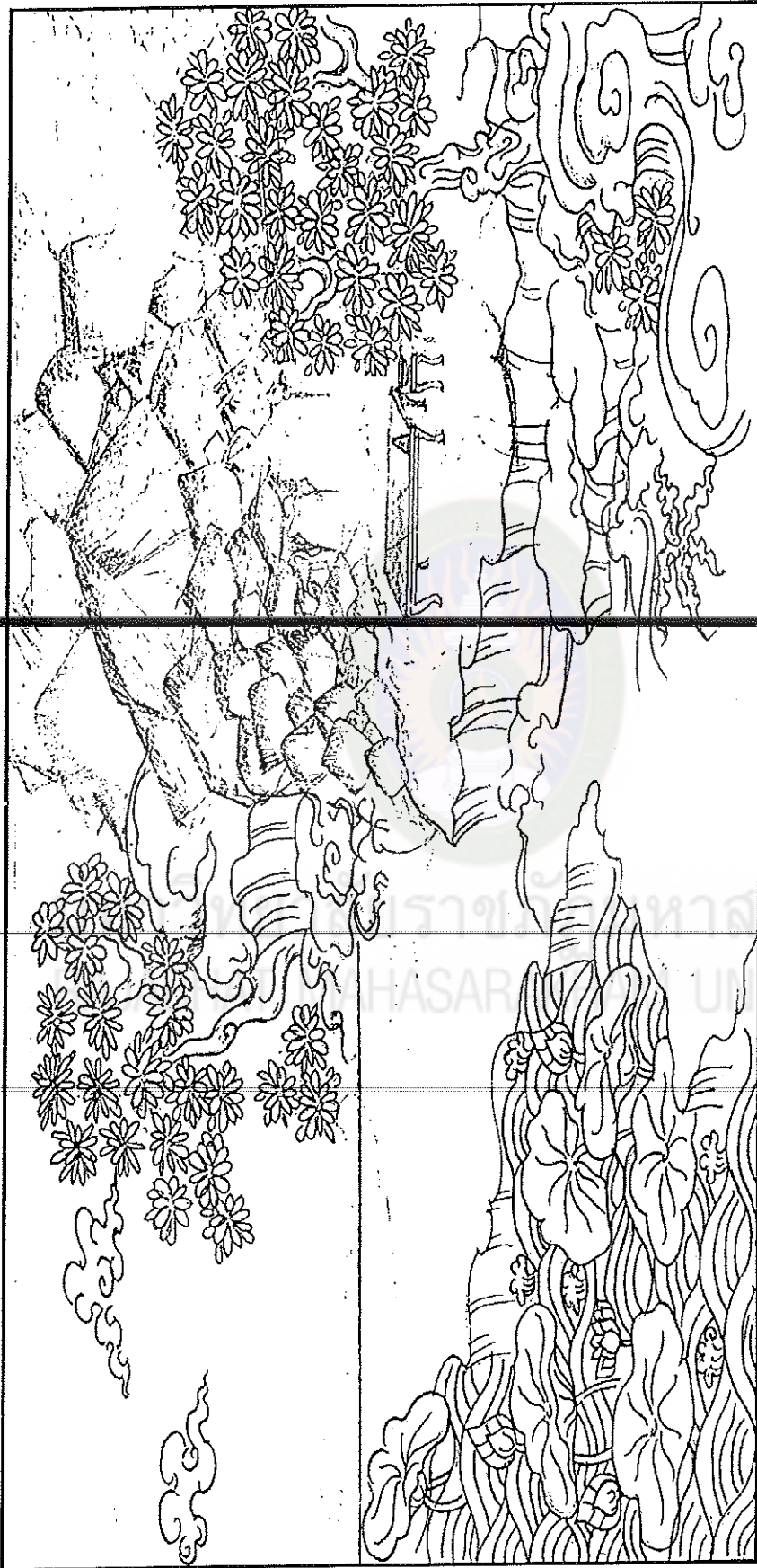
อธิบายส่วนประกอบของฉากทองพระโรงเมืองพาน

1. ภาพวาดทองพระโรงเมืองพาน
2. โครงแทนบัลลังก์สำหรับวางเตียง
3. เตียงทอง (ตั้ง) สำหรับพระยาพานและมเหสี
4. หมอนขวานสามเหลี่ยม
5. หีบซ้ายขวาวาด เป็นรูปเสาทองพระโรง

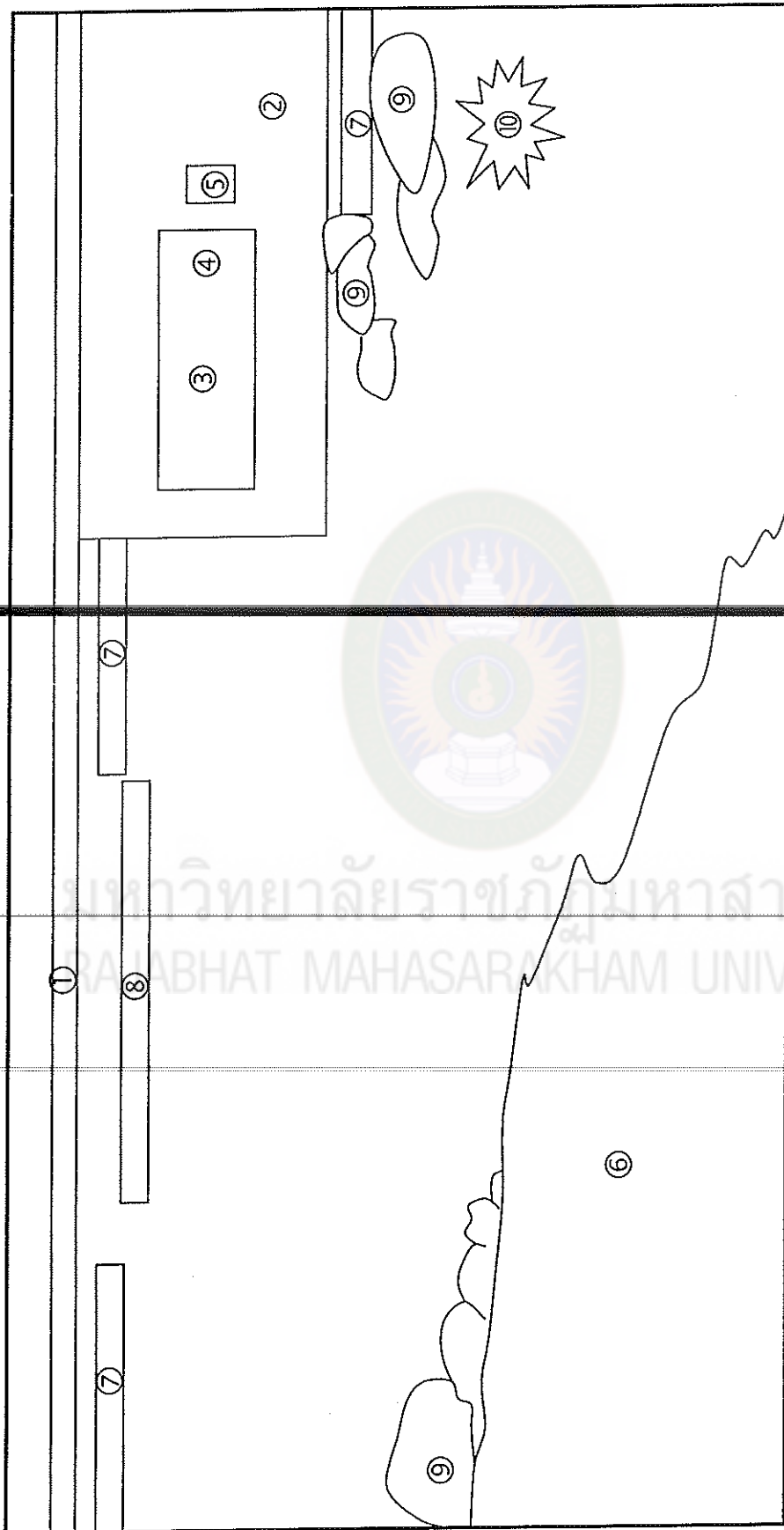

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 26 ดัชนีคณะกรรมการที่ 3 หอนางอุษากกลางป่า
ที่มา (นัฐณรงค์ กปรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

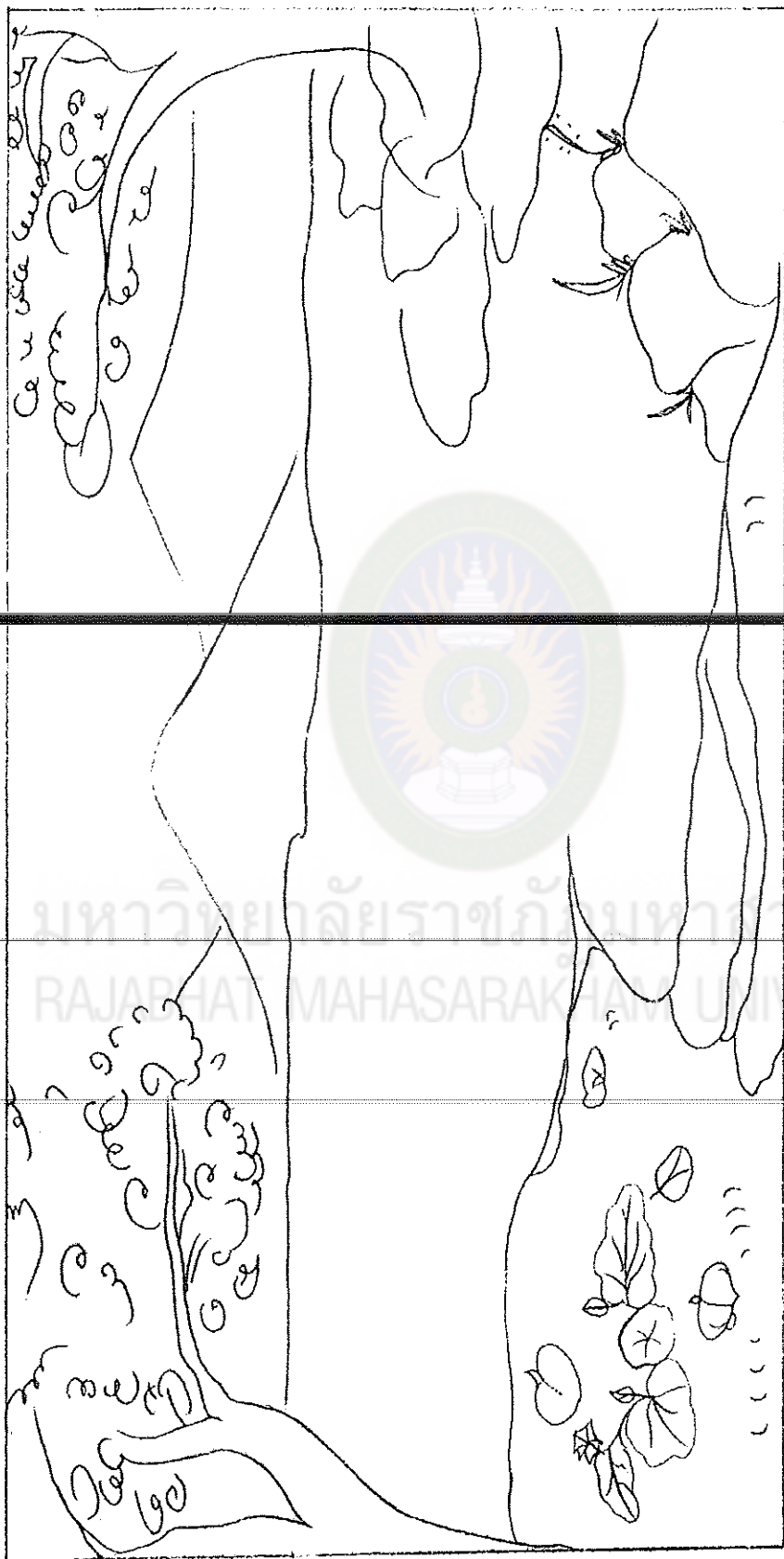

ภาพที่ 27 แบบแผนผังฉากที่ 3
ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบของฉากหอนางอุษากลางป่า

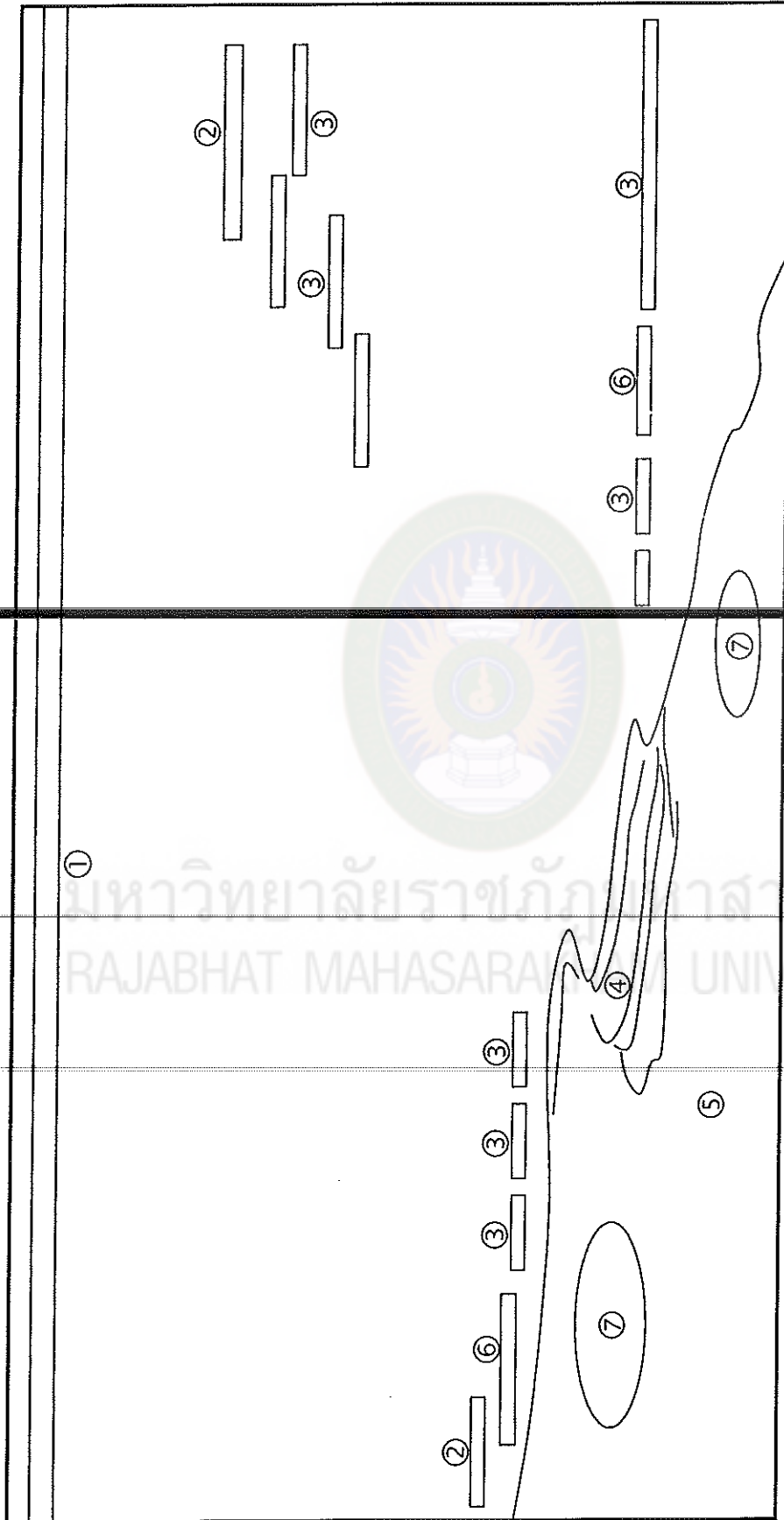
1. ภาพวาดเป็นวิเวหาและป่าไม้
2. แท่นหินยกสูงตกแต่งเป็นห้องนอนของนางอุษา
3. เติง
4. หมอนอิง
5. ตั้งวางของใช้นางอุษา
6. ทำน้ำ
7. แผงวาดเป็นต้นไม้, กิ่งไม้
8. แปลงสวนดอกไม้
9. ก้อนหิน
10. พุ่มไม้ขนาดย่อม ๆ

ภาพที่ 28 ลักษณะการจัดฉากที่ 4 ภาพฉากทำน้ำ
ที่มา (นัฐธรงค์ กปรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

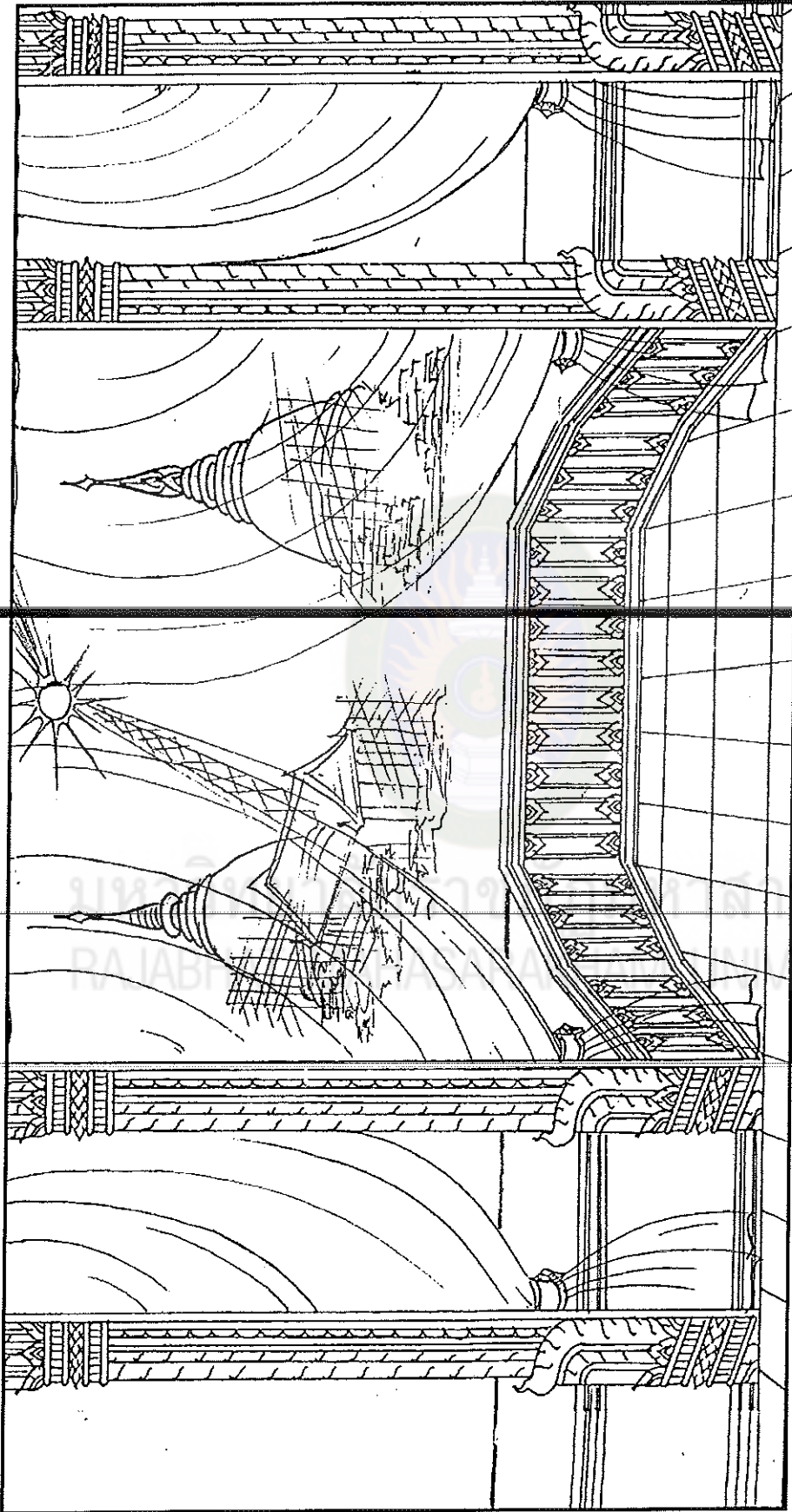
ภาพที่ 29 ลักษณะแบบแปลนแผนผังภาคที่ 4 การจัดคากทำน้ำ
 ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบของฉากทำน้ำ

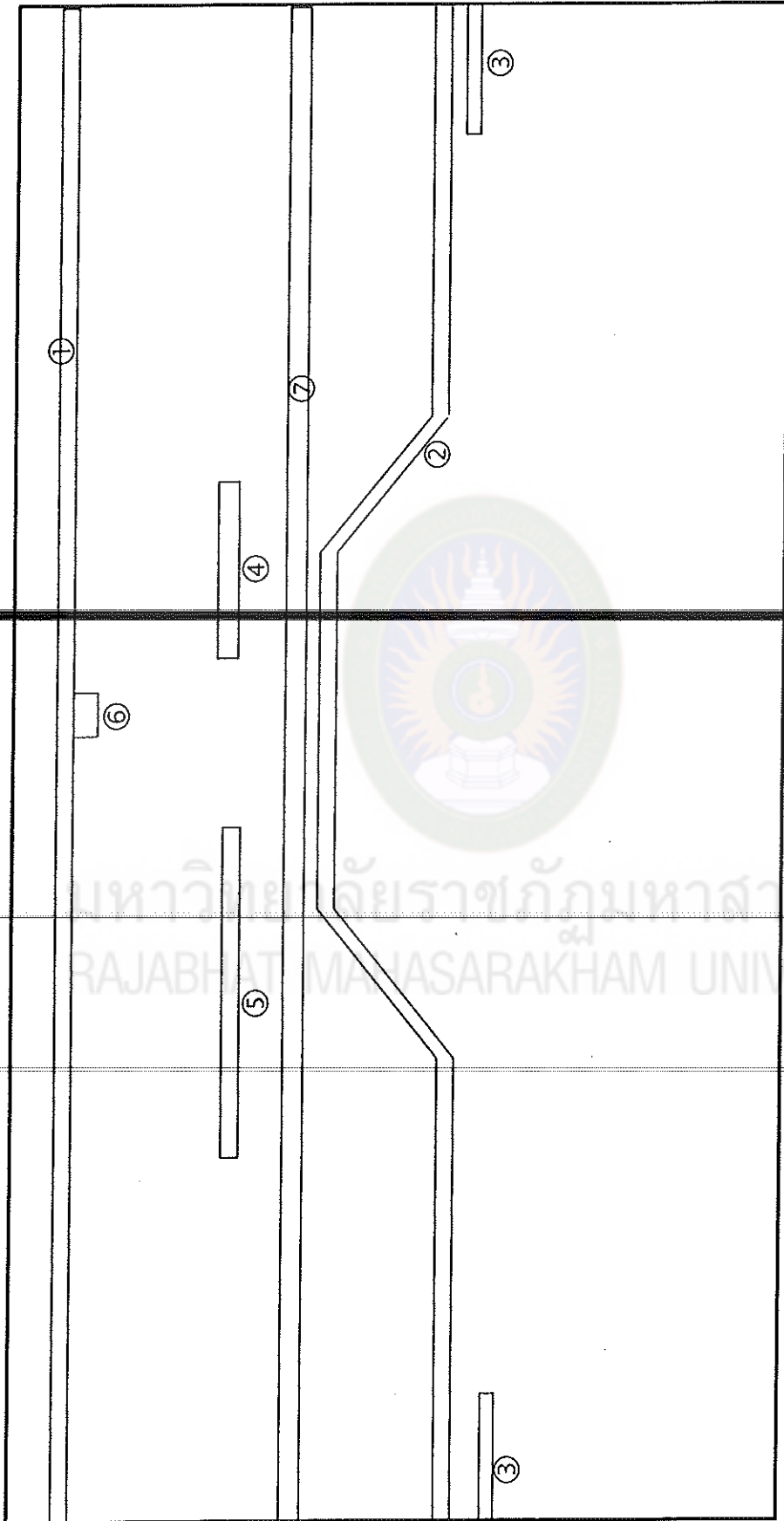
1. ภาพวาดวิว ทิวเขา และป่าไม้
2. แฉงต้นไม้
3. ก้อนหิน
4. ทำน้ำ
5. ธารน้ำ
6. พุ่มหญ้า และดอกไม
7. กอบัว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 30 ลักษณะการจัดฉากที่ 5 ฉากม่านโปร่งมองเห็น 2 วัด
ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

ภาพที่ 31 ลักษณะแบบแปลนแผนผังจากที่ 5 การจัดทราfficโครงการปรับปรุงมองเห็น 2 วัตถุประสงค์ กบรรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

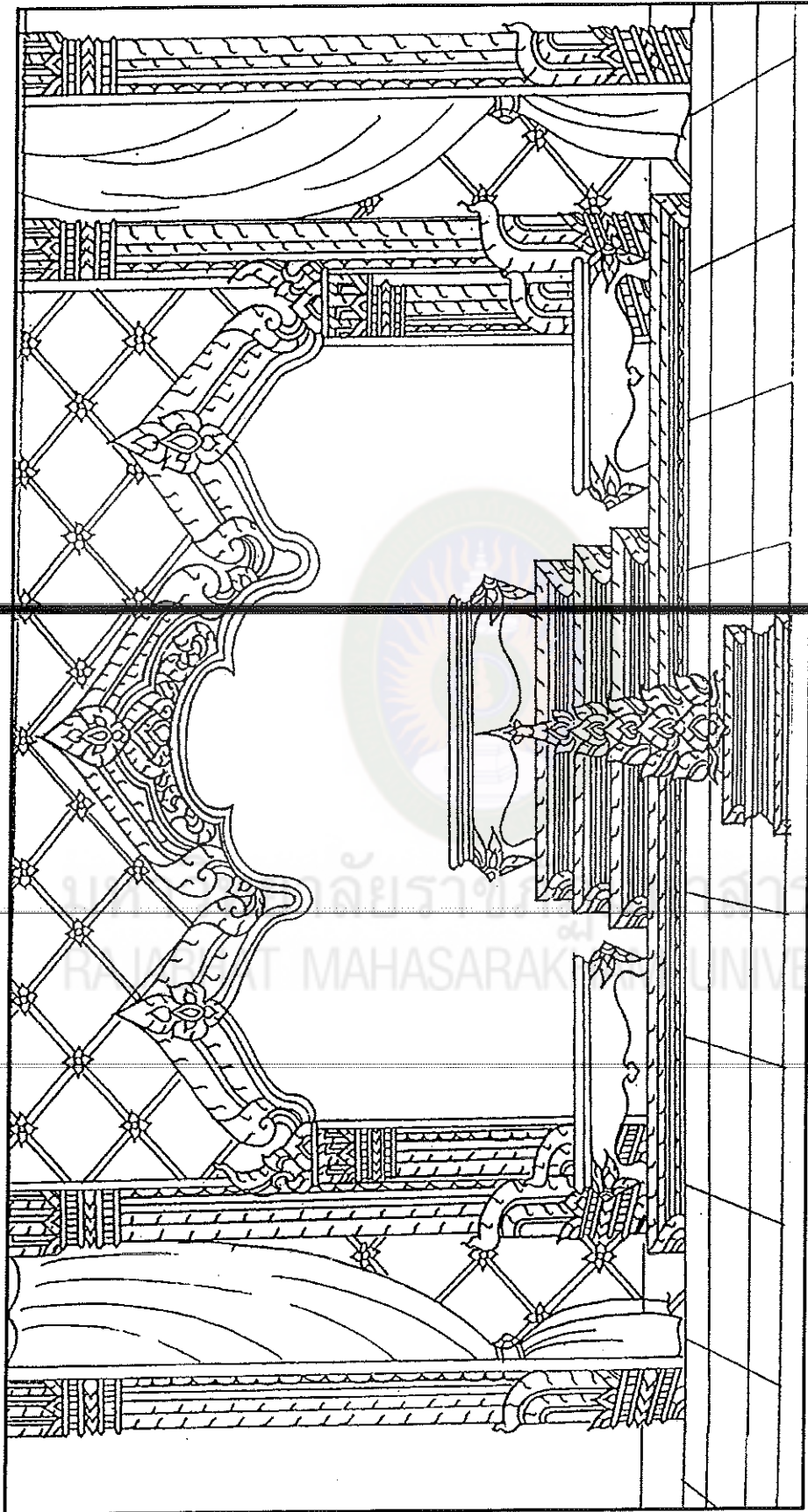

อธิบายส่วนประกอบของถ้าม่านโปร่งมองเห็น 2 วัด

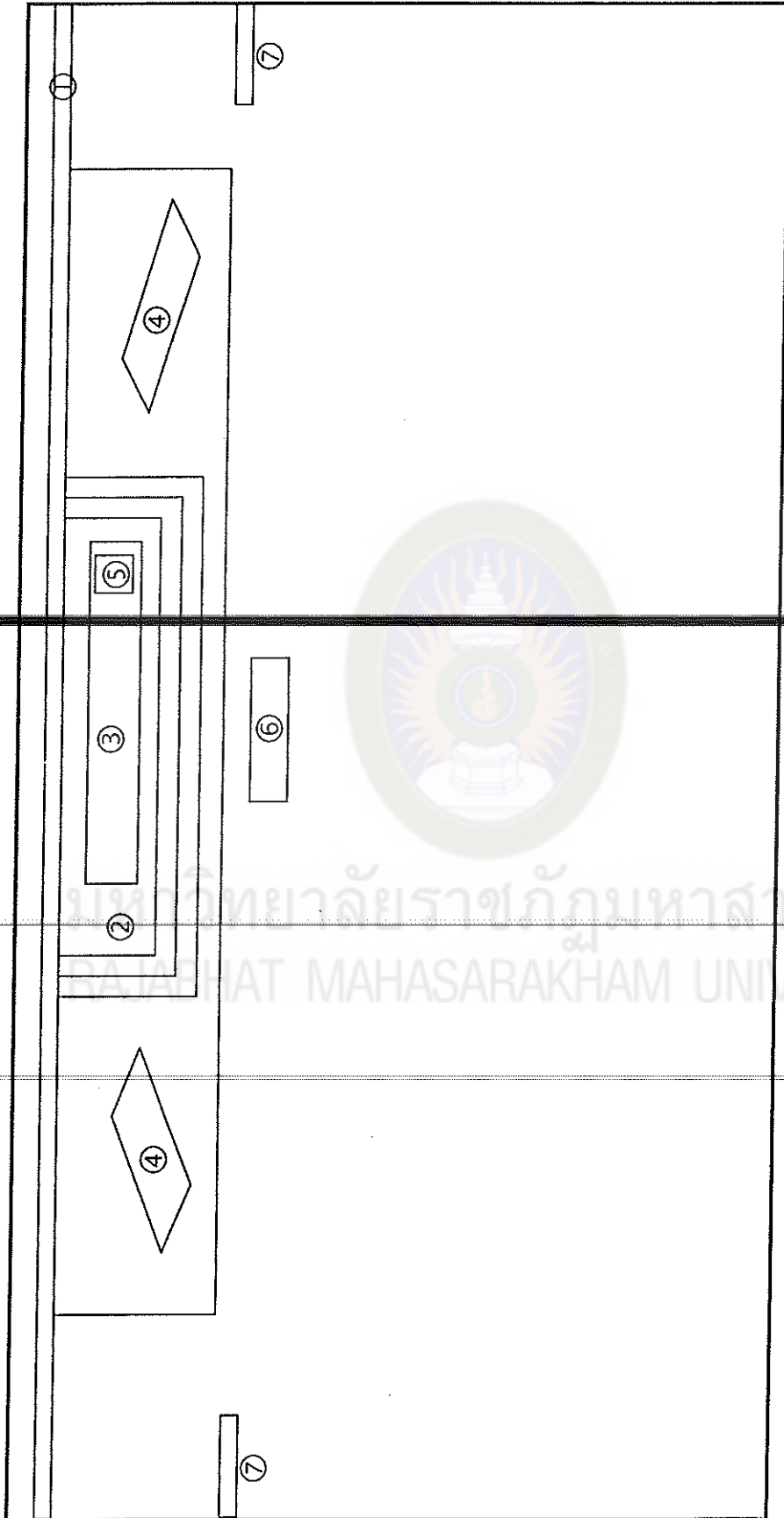
1. ภาพวาดวิว ทิวเขา และป่าไม้
2. ระเบียบพระราชดำหนัก เพื่อมองดูการสร้างวัด
3. แผงเสาห้องพระโรง
4. วัดพ่อตา (พระยาพาน)
5. วัดลูกเขย (ท้าวบารส)
6. คาวประกายพริก
7. ม่านโปร่งกันไว้เพื่อเปิดไฟด้านในจะเห็นวัด 2 วัด และคาวประกายพริก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 32 ลักษณะการจัดฉากที่ 6 ฉากพระโรงเมืองพะเยา
ที่มา (นัฐธรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

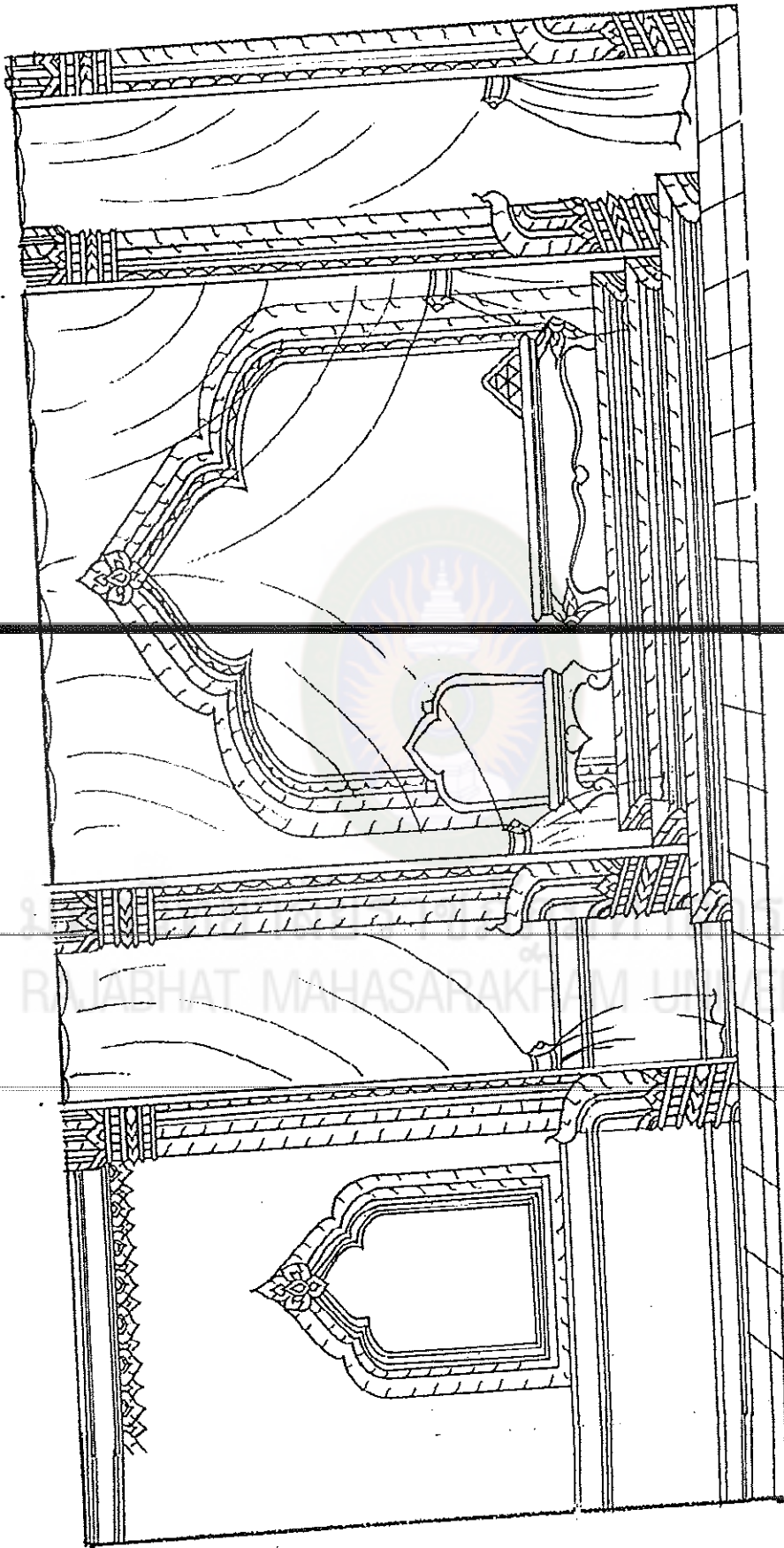
ภาพที่ 33 ลักษณะแบบแปลนแผนผังฉากที่ 6 การจัดฉากท้องพระโรงเมืองพะโค
ที่มา (นัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

อธิบายส่วนประกอบของฉลากท้องพระโรงเมืองพะโค

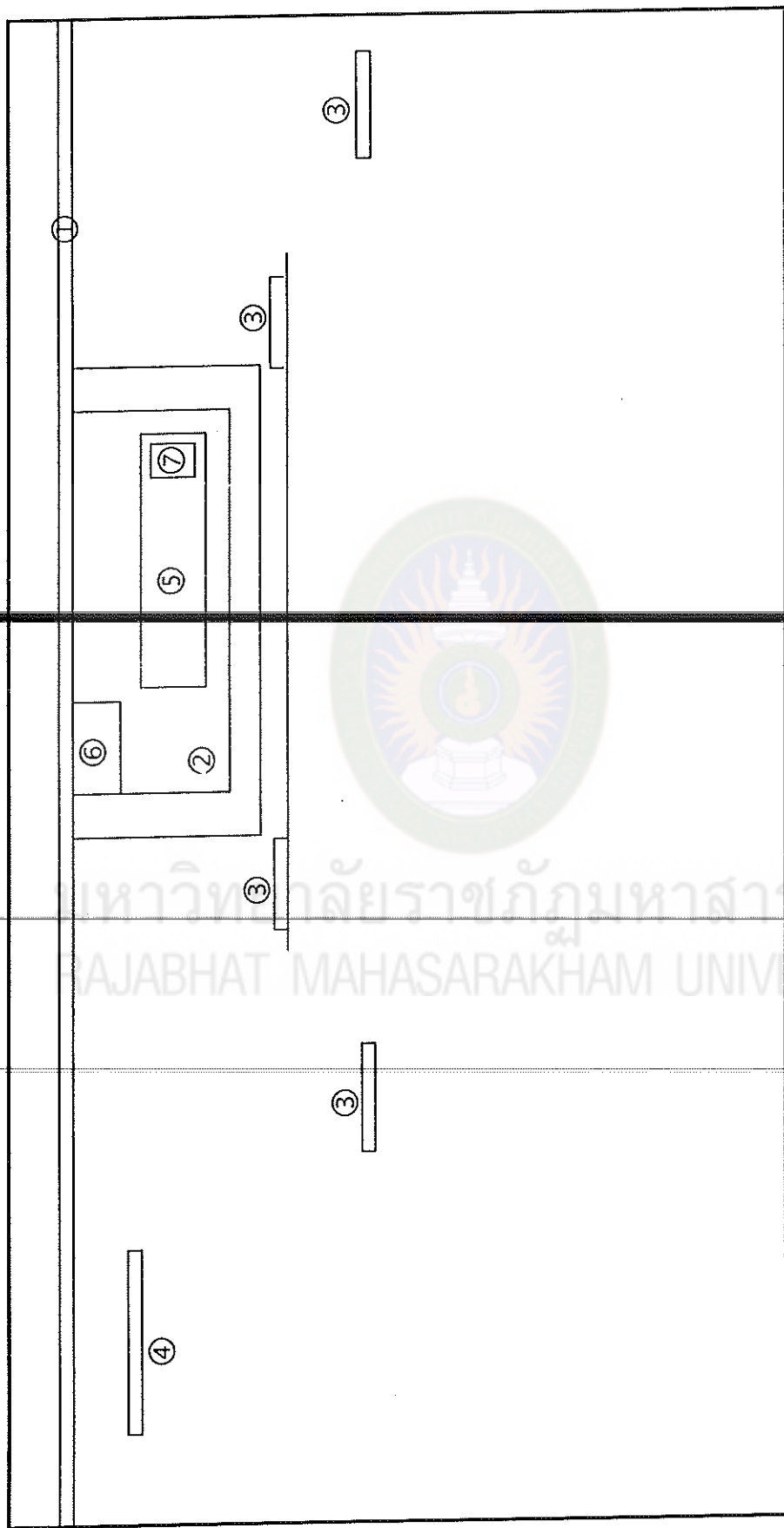
1. ค้ำม่านวาดลายท้องพระโรง
2. แทนยศระดับสำหรับวางเตียง
3. เตียงนั่งสำหรับพระยาพะโคและมเหสีประทับ
4. เตียงสำหรับพระสนม (ซ้าย) และนางอุษา-บารส (ขวา)
5. หมอนขวาน
6. แทนวางบายศรี
7. หลีบวาดลายเสาท้องพระโรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 34 ลักษณะการจัดฉากที่ 7 ห้องบรรทมของนางชู้ษา - ทำวบารต
ที่มา (มีฐานรงค์ กบรีตัน, 2549 มีนาคม 29)

ภาพที่ 35 ลักษณะแบบแปลนแผนผังจากที่ 7 การจัดการห้องบรรทม นางอุษา – ทำมากรต (เมืองพะโค)
 ที่มา (รัฐณรงค์ กบรัตน์, 2549 มีนาคม 29)

ตัวอย่าง ภาพวงดนตรีโปงลางอีสาน

ภาพที่ 36 วงดนตรีโปงลางอีสาน

ที่มา (โมที ศรีแสนยงค์, 2549 กุมภาพันธ์ 14)

เพลง หมายถึง กลอนร้องหมอลำของอีสาน กลอนลำอีสานจะมีลีลาการลำหลายแบบ หลายทำนอง และอารมณ์ต่างกัน แต่ในการแสดงละครเรื่องนี้จะมีการกลอนลำเพียงเล็กน้อย แต่จะใช้วิธีการใช้กลอนอ่าน, โคลงสาร หรือกลอนผญา อ่านหรือพากย์ ดำเนินเรื่องเสียเป็นส่วนใหญ่ กลอนลำและร้อง ที่ใช้ประกอบการแสดงมี ดังนี้

1. ลำเพลิน
2. ลำเดิน
3. ลำเดี่ยวโจง
4. ลำเดี่ยวธรรมดา
5. ร้องบายศรีสู่ขวัญ